

ԱՎԵԴԱՔԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 19, 1908

ԹԻՒ 38

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ

Ճ. Բ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Հ. Մ. ԱՂԷՆ

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

Թուրք յեղափոխութեան զաղանիքը

Շաբամը

Ներքին կեանք

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Էտուրքոյ թագաւոր իբրեւ ազարակատէր

ԳԻՏԱԿԱՆ

Ճուլակալութիւն առեւտրական տեսակէտէ

Ատաղծ մաշող մեքենաներ

ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆ

1908ի Ամերիկահայ շրջանաւարտները

Ամալերջի հանդէս Ե. Գոլէճի

Սահմանադրութիւն եւ շնորհակալութեան

պաշտօն, Մարզուան

Աստուածաշունչի Միաբանութիւն

Մահազդ Տիկին Շուշան Աթուհեանի

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԽՈՍՐՈՎ ՍԱՐԲՍ

ՍԼԷՔ ՍՈՏՕ

ԵՂԻԱ Ս. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ՊԵՏՐՈՍ ԿԵՎՐԷԿԵԱՆ

ՅՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Գ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՖԻՆԱՆՃԱՐ ԵՕԴՈՒՇՈՒ

اوه داپر هفته لى غزته — در سمانده بايلى هاوسده

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
 Տարեկ. բժնեգին 30 ԴՏ.
 Ամերիկայի հմր 1.50 Տոլ.
 Անգլիոյ „ 6 շիլին
 Ռուսիոյ եր-
 կերներու „ 7.75 Ֆր.
 Չեռ. քէ՛ հատը 30 փարա
 Ծանուցման գիները
 չափաւոր

ԱՒԵՏԱՐԵՐ
ՇԱՐԱՅԱՅԵՐԹ
 ՀԱՅՏԵՐԷՆ, ՀԱՅԱՍՏԱՌ ԹՈՒՐԿԵՐԷՆ
 (ԱՆԿԷԼԻԱՖՈՐՈՍ)
 ՅՈՒՆԱՏԱՌ ԹՈՒՐԿԵՐԷՆ
 Խմբագիր Հ. Մ. Ալեք
 Պաշարը Հաստ, Սթամբուլ
 Կ. պոլիս, Թուրքիա

THE AVEDAPER
 (ANGELIAPHOROS)
 A WEEKLY PAPER
 PUBLISHED IN
 ARMENIAN, ARMENO-TURKISH, AND
 GRECO-TURKISH
 EDITOR HERBERT M. ALLEN
 Offices: American Bible House
 Stamboul, Cons/ple, Turkey

TERMS
 An. Subscrip. Ps. 30
 U. S. A. \$1.50
 England Shils. 6.-
 Other countries Frs. 7 75
 Single Copy 50 Paras
 Advertising rates on
 application

ԿԱՐՆԻՈՐ

Նոր Երգարանը, «Հոգևոր Երգարան Եղանակներով» պատ-
 րաստ է վաճառման համար: Դինն է 15 դահ. (երեք քա-
 ուորդ մէճիտ): Թղթատարով մէկ օրինակ ընդունիլ ուզողներ
 2½ դահ. աւելի պիտի զրկեն Թղթատարական ծախքի համար:

Կը ցաւինք որ անցեալ չարթու Թուրքերէն Ա-
 ւետաբէրներէ ոմանք Հայերէնի ծածկոցով և Հայե-
 րէն Աւետաբէրներէ ոմանք ալ Թուրքերէնի ծած-
 կոցով զրկուած են սխալմամբ: Փոխել ուզողներէ
 Կը խնդրուի որ ետ զրկեն իրենց այդ թիւերը:

ԱՌԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 19, 1908

ԹԻԻ 38

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Զ. Բ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Զ. Մ. ԱԼԷՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ԹՈՒՐԲ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Անգլիական Ֆրանսիական

Հ. Մ. Ա.

ՈՆՏՈՆԻ ՍԷԿՆԵՆԷՐ չաբաթաթերթը կը խոստովանի թէ թուրք յեղափոխութիւնը որ Յուլ. 24ին իր լրման հասաւ՝ արագ ու առանց արիւնհեղութեան տեղի ունենալու յաջողութեան կողմէ գրեթէ անզուգական է։ Եւ կը յարէ թէ Մանասթըրէ քանի մը սպաներու ըստ երեւութիւն գիպուածական փախուստը դէպի Րէսնէի լեռները՝ նշան մը միայն եղաւ նախապէս կարգադրուած կարգ մը դէպքեր շարժման մէջ դնելու։ Պատասխանելու համար սա հարցման թէ ի՞նչպէս և որո՞ւ ձեռամբ շարժման մէջ դրուեցաւ ամբողջ այս անտեսանելի մեքենան, Թայֆի Սէլանիկի թղթակցին յօդուածները մէջ կը բերուին իբրեւ լաւագոյն մեկնութիւնը որ յարդ երեցաւ Եւրոպական մամուլին մէջ։ Ահաւասիկ համառօտութիւնն այդ յօդուածներուն որոնք դրուած են բուն վայրին վրայ, ուր պատրաստութիւնները տեսնուեցան և ուր ի վերջոյ պետական հարուածը տրուեցաւ։

Թուրք կամ Մակեդոնական գործերու դիտողներուն ներքի է որ ազէտ մնացին ըլլալիք դէպքերուն, վասն զի սովորութիւն դարձած էր ըսել թէ Երիտասարդ Թուրքերու կուսակցութիւնը ձախողած է։ Անոնց նախկին պետին, Մուրատ պէյի, ընթացքին ի տես շատեր հաստատուեցան սա գաղափարին մէջ թէ Թուրք շարժում մը չկրնար յաջողի։ Բայց Երիտասարդ Թուրքերու կուսակցութիւնը ապրեցաւ իր կենսունակ շարժողութիւնը և իր քանի մը հաւատարիմ մարդոց չնորհիւ, կուսակցութեան կեդրոնատեղին Փարիզ էր, բայց ազդեցութիւն ի գործ դնելու համար Փարիզ շատ հե-

ռու էր։ Ուստի Փարիզի կազմակերպութեան հետ զրեթէ միեւնոյն սկզբունքները դաւանող ընկերութիւն մը կազմուեցաւ Թուրքիոյ մէջ «Ազատութեան Քոմիթէ» անունով, և իբր երեք տարի առաջ Փարիզի Քոմիթէին հետ միացաւ։ Վերջինը ճշմարտապէս վեհանձնական անձնուրացութեամբ մը հաւանեցաւ Թուրքիոյ Երիտասարդ Թուրքերուն օտարաքնակ պատուիրակութիւնը համարուել Երիտասարդ Թուրքերը ստիպուեցան աշխուժիւ գործել ամօթահար նկատելով որ, եթէ Անկլեռուսական ծրագիրը դորձադրուէր Մակեդոնիոյ մէջ, Թուրք պետութեան մեծ մէկ մասն ալ մեծ տէրութիւններու ձեռքը պիտի իյնար անդարձ կերպով։ Այն ժամանակ վերջնապէս պիտի հաստատուէր թէ Թուրքիա անկարող է իր գործերը վարել։ Ապա զայ կրաղող Թուրքերու մէջ տիրող այս բուն զգացումը վկայ է սա յայտարարութեան թէ ազգային շարժում է այս։ Թէև Երիտասարդ Թուրքիոյ հպարտութիւնը դրդողը ապագայ հարուածի մը ստուերն էր, յայտնի է թէ տէրութիւններու դէմ վրէժխնդրական շարժում մը կարելի չէր Բանական էր վրէժ առնել Կ. պոլսոյ Կառավարութեան, որ այսքան մեծ նախատինք մը հնարաւոր դարձուցած էր։ Օտարներու վերին հսկողութեան դէմ Երիտասարդ Թուրքերու մէջ զգացուած ատելութիւնը գլխովին պատուարներ կը համարուի։ Բայց խորապէս մաղթելի է որ այդ բանաւոր հպարտութիւնը աններողութեան չյանգի, զոր օրինակ՝ Մակեդոնական գործերը կանոնաւորելու ձեռնարկին մէջ օտարներու օգնութիւնը մերժելով։ «Թուրքիոյ Քրիստոնէայ ժողովուրդներուն հանդէպ Մեծ Բրիտանիոյ պատասխանատուութիւնը չնուազիր բնաւ

բռնապետութեան տեղ Սահմանադրութեան հաստատմամբ: Քոմիթէն աշխատելու է պահպանել Եւրոպայի համակրութիւնը, որ կարեւոր է վերջապէս, ընդունելով բոլոր աջակցութիւնը որ պիտի ընծայուի ամենայն սիրով:»

Սէլանիկ եղաւ Երիտասարդ Թուրքերու գաղափարներուն ծաւալման կեդրոնը: Բոլոր այս գարմանալի պատմութեան ամենահետաքրքրական իրողութիւններէն մին սա է որ Սահմանադրական ազատութիւն քարոզելու մեթոտները խմբովին առնուեցան Ազատ Որմնադրութենէ, որ վերջին երեք տարիներու մէջ արտասովոր ծաւալում ունեցաւ Թուրքիոյ մէջ: Ընկեան բոլոր անդամները իրենց ծառայութիւնները ձրի մատուցին, և իրենց յարողները նոր յարողներ գտան: Այսպէս նոր գաղափարները զարմանալի արագութեամբ տարածուեցան: Սէլանիկի բժշկի մը արկածները կրնան ասոր իբրեւ լուսաբանութիւն ծառայել: Այդ բժիշկը ձեռնարկեց նոր հաւատքը տարածել Էտիքնէի գորաբանակին մէջ, զոր էական էր շահիլ: Երբեմն մանրամասնափ, երբեմն ալ տգրուկ մշակողի, հանգամանքով իր տեսարկները ցրուեց զինուորներուն մէջ: Գոհունակութեան մասնաւոր սարսուռ մը կրած ըլլալու է ան, երբ իմացաւ թէ բուն այն գորաբանակը զոր շահիլ աշխատած էր՝ Մանասթըր զրկուեցաւ Երիտասարդ Թուրքերու յեղափոխութեան առաջին խրտուսները ջնջել: Միևնոյն ժամանակ լրտեսներու երամներ գործի վրայ էին և կը կասկածէին, բայց շարժման իրական ոյժին վրայ գաղափար չունէին: Երբ վերջապէս հասկցան անոր ծանրութիւնը, Էնվէր պէյ ստիպողապէս հրաւիրուեցաւ Կ. պոլիս երթալ՝ իբր թէ բարձր պատիւներ ստանալու համար: Այս կը նշանակէր թէ լրտեսները կարեւոր գաղտնիքներ ձեռք ձգած էին և Էնվէր պէյ, փոխանակ Կ. պոլիս երթալու, լեռը փախաւ: Երիտասարդ Թուրքերը լրտեսներու ծածկադրութեան բանալին գտած և ըստ հաճոյս պատասխանած էին Կ. պոլսոյ կառավարութեան անձկալից հարցումներուն: Ամէն բան պատրաստ էր և, եթէ Սահմանադրութիւնը չհրատարակուէր, Բ և Գ գորաբանակները դէպ ի մայրաքաղաք պիտի արշաւէին: Սահմանադրութեան հրատարակումէն ի վեր յայտնի եղաւ թէ Թուրքերը Մեծ Բրիտանիոյ հանդէպ աւելի լաւ տրամադրութիւն ունին քան ուրիշ ուէ երկրի հանդէպ: Պատճառը սա է որ Բրիտանական Սահմանադրութիւնը երկար ժամանակ իբրեւ տիպար ծառայած է բաղձացիալ ազատութեան: Մինչև իսկ Իգլիսթ Թելադրեց որ Անգլիոյ Թագաւորը Կ. պոլիս այցելէ: Թուրքիոյ վե-

րածնութեան ժամուն Անգլիոյ այս ժողովրդակա-նութիւնը շատ սուղջարար նշանակութիւն ունի: Մեծ Բրիտանիա երբեք հաւանութիւն չտուաւ այնպիսի բանի մը, որու չէր հաւաներ Թուրքիոյ մէջ: Զանազան պատճառներով ետ կեցաւ բռնադատել և պատժել, բայց երբեք յոռի արարքներու աջ չգոցեց շահախնդրաբար: (Գերմանիա չկրնար այսպէս ըսել): Անգլիա բարկացաւ որ տէրութիւնները չմիաբանեցան ամուր ձեռքով գործելու համար և ուստի հակաթրքական տէրութիւն մը անուանուեցաւ: Բայց, թէև անուանապէս հակաթրքական, իսկապէս ծառայեց Թուրքիոյ բոլոր բարի մարդոց նպատակներուն: Անուին թաւալումը վեր հանեց բարին: Սկզբունքի քաղաքականութիւնը միակ քաղաքականութիւնն է պարկեշտ երկրի մը համար, նոյն իսկ եթէ պահ մը թուի թէ անոր յարողը հակառակորդին գոգը կը մղուի առով: Մեծ Բրիտանիոյ մէջ Թուրքիոյ համար զգացուած հումակրութիւնները հակասութիւն չեն և անգոր է հին ջատագոյներու սա զիտողութիւնը, «Տես ի՞նչ աղէկ մարդիկ են Թուրքերը: Մենք չէինք ըսել»: Իրազեկ ոչ ոք ուրացած է թէ բազմաթիւ Թուրքեր և մանաւանդ Թուրք գիւղացիներ բազում բրեմանութիւններ ունին: Բայց անոնք որ հին դրութեան տակ Թրքասիական աշխարհավարութեան ջատագով էին՝ աշխարհի ամէնէն ապականեալ ինքնակալութիւնը կը պաշտպանէին: Ժողովրդականութիւնը զոր Անգլիացիներն հիմա կը վաշելին՝ լաւագոյն կարելի ապացոյցն է թէ ինչ որ հակաթրքական աշխարհավարութիւն, իրականապէս հակադեղձում, կ'անուանուէր՝ լաւագոյն նպատակն էր իրականապէս, զոր Մեծ Բրիտանիա կրնար տալ հարստահարուած և չարաչար կառավարուած երկրի մը:

ՇԱԲԱԹԸ

Սէլէ: Ռէլէ Սիւլիօ Րիչի, Պալատի անպէի, անալիստ մօրուս Հայ փախստականը, որ 1905 Յուլ. 8/21ի Եւլադի դէպքին հերոսներէն է և Պուլկարիայէ վերադարձած էր ընդհանուր ներման հռչակումէն օգտուելով, անցեալ երեքշաբթի յանկարծ ձերբակալուեցաւ Բերալի կողմը և տարուեցաւ ուղղակի Կալաթա Սէրալի պահականոցը, ապա նախնական հարցաքննութեան մը ետքը ուղղակի Ոստիկանութեան պաշտօնատունը և բանտարկուեցաւ իբրեւ անխլանական: Իսկոյն Դատական նախարարին և Ոստիկանական նախարարին դիմեցին թերթերու ներկայացուցիչներ, Հանրային Ապահովութեան Քոմիթէի անդամ

ներ և Պատրիարքարանի գործակառար մը, և բան-
տարկեալին արձակուածը պահանջեցին խուճապ
չպատճառելու համար հանրութեան փաստարան
Գ. Զօհրապ էֆ. մանաւանդ հերքեց թէ անիշխա-
նական է ձերբակալեալը, զի անիշխանականները
ամէն իշխանութեան դէմ են, մինչ սա ուրախու-
թեամբ ողջունած էր մեր երկրին Սահմանադրու-
թիւնը և եկած էր օգտուել ընդհանուր ներումէն:
Յետոյ անիշխանականներն իսկ ոչ մէկ երկրի մէջ
կը ձերբակալուին կամ կ'արտաքսուին առանց որոշ
ոճրի մը մէջ բռնուելու, մինչ սա ոճիր մը չէ գոր-
ծած անկէ զատ որ ներուած է արդէն: Վերջա-
պէս որոշմամբ նախարարական խորհրդին, որու
յանձնուած էր սոյն փափուկ հարցին քննութիւնը,
վարչապետը հետեւեալ իրիկուն հրամայեց ազատ
արձակել մարդը: Այս խոհական տնօրինութեամբ
հանդարտեցան միտքերը, որոնք պահ մը խուճապի
մասնուած էին հին օրերու վերադարձին խրատելիակը
ցցուած գտնելով իրենց առջև:

Կարօթ Բաղդա՝ Կարօթ գաղթականներու հարցը հրա-
կաները տալ հանգամանք մը կ'ստանայ հետ-

զհետէ: Տուն ու տեղ և ամէն ինչ

թողով արտասահման գացող մեր հայրենաբաղձ
արեւակիցները կը շարունակեն վերադառնալ գունդ
գունդ, Բայց ընդհանուր առմամբ խեղճ ու կարօտ
վիճակի մէջ են նիւթապէս: Միւս կողմէ իրենց
ընտելոյրն մէջ կանոնաւորապէս կեդեքուած ու
սովամահութենէ հազիւ տարբեր վիճակի մը են-
թարկուած գաւառացի Հայեր սկսած են մայրա-
քաղաք դիմել աշխատութեան ասպարէզ մը գտնե-
լու և առով իրենց համեստ օրապահիկ մը և իրենց
սիրելիներուն նպաստ մը ապահովելու յուսով:
Բայց արդէն առեւտրական գործերու կայունու-
թիւն կայ և վաղուց լքուած ասպարէզներ
գրաւուած են Քուրդերէ և Թուրքերէ: Միւս կողմէ
բարեկեցիկ դասը առատաձեռնօրէն նպաստած է Օսմ.
Քոմիթէի հանգանակութեան, Նեալէ և Էնվեր յաճա-
նաւորու հանգանակութեան, Փաթիհի հրկիզեալնե-
րուն հանգանակութեան և պատասխանած է այլեւայլ
հանդէսներու առիթով եղած բարեսիրական կոչե-
րու: Ինչպէս ուրեմն գրամ հայթայթել օտարու-
թենէ վերադարձող մեր կարօտ հայրենակիցները ի-
րենց տեղերը զրկելու, չափով մը զանոնք ինքնա-
պահպանութեան ճամբուն առաջնորդելու՝ անոնց
անմիջական պէտքերը հոգալով և փոքրիկ գումար-
ներ բաժնելով որպէս զի կարեւոր իրենց հաշուին
գործել և բեռ չըլլալ ընկերութեան:

Հայ թերթեր միաբան սկսելով սա մեկնակե-
տէն թէ այս բոլոր կարօտութիւնները ուղղակի

հետեւանքն են անցեալ Հայակործան դրութեան,
կը յանձնարարեն ամէն բանէ առաջ դիմում ընել
Վեհ. Սուլթանին գթասրտութեան և ապա Կայս.
կառավարութեան ստիպողական ուշադրութեան,
ըսելով թէ անհատական և հանրային նպաստներ
թի՛ւ անբաւական են պէտքին, թէ՛ ժամանակի կը
կարօտին հաւաքման համար: Եւ կ'առաջարկեն որ
զանիճը փութայ տնօրինութիւն մը ընել սոյն կա-
րօտեալներուն արդար բաժին մը հանելու համար
Իսլամ գաղթականներու յանձնաժողովին տրա-
մադրութեան տակ գտնուած մեծ հարստութենէն,
զոր օրինակ՝ որոշելով որ Երկրագործական Դրա-
մատան վիճակահանութեան ամսական հասոյթը,
իբր 7,000 ոսկի, քանի մը ամիս անոնց յատկաց-
ուի, որով գեղեցիկ նուիրագործում մը պիտի
ստանայ Սահմանադրութեամբ հռչակուած հաւա-
սարութեան վեհ սկզբունքը: Միւսոյն ժամանակ
արհեստաւոր, սպասաւոր և սպասուհի փնտոգնե-
րու կը յանձնարարուի մասնաւոր յանձնաժողո-
վին դիմել սոյն գաղթականներէն ընտրելու համար
այդպիսիները, նաեւ ամէն միջոց գործածել՝ անոնց
համար նպաստ հաւաքելու նպատակով:

Հայկական Բարեգործ. Հոս ի դէպ է յիշել Հայկական
Զակն Միութիւն Բարեգործական Միութիւնը,

որ անցեալ տարի կազմուած է

Գահիրէի մէջ Պօղոս Նուպար փաշայի նախաձեռ-
նութեամբ, և առաջին տարուան մէջ իսկ 1,000
ոսկի և երկրորդ շրջանին մէջ ալ 125,000 դահ.ի
նպաստ հասուցած է կարօտ Հայ գաւառացիներու:
Հիմնադիր և Կեդր. վարչ. Ժող.ի անդամներն են
Պօղոս Նուպար փաշա (ատենապետ), Եագուպ Ար-
թին փաշա, Երուանդ Աղաթօն պէյ (փոխ ատենա-
պետ), Առաքել պէյ Նուպար (գանձապետ), Տր.
Տաղաւարեան (ատենադպիր), Մկրտիչ Անդրանիկ-
եան, Կարապետ պէյ Շէրիտեան, Գրիգոր Եղիա-
եան և Մ. Մարկոսով պէյ: Ունի բարերար ան-
դամներ, պատուոյ անդամներ և պարզ անդամներ,
որոնք մտից տուրք մը և ամսական բաժնեգին մը
կը վճարեն: Պօղոս փաշա Նուպար և Աբրահամ
փաշա պատուոյ անդամ են և 1,000ական Անդղ.
ոսկի վճարած: Շէրաքանչիւր վարիչ անգամ պար-
տաւոր է իր պարտաւորութեան իբր երաշխիք տալ
զրամով կամ Կեդր. Ժողովոյ որոշմամբ ընդուն-
ուած արժեթղթերով 200 Անդղ. ոսկեոյ գումար
մը և կամ հաստատուն կաշուածի մը վրայ համ-
արժեք երաշխաւորութիւն մը: Սոյն աւանդը պի-
տի գրուի և պիտի մնայ Քրէտի Լիոնէի Գահիրէի
մասնաձեւի Դրամատունը, մինչև որ վարիչ ան-
դամին պաշտօնավարութիւնն ընդհանուր ժողովոյ

կողմէն վերջ գտնէ :» Նպատակը շատ ընդարձակ է և պաշտելի։ Սապէս կը բանաձեւուի այն. «Դպրոցներ, հիւանդանոցներ, դարմանատուններ, որբանոցներ և նմանօրինակ ուրիշ հաստատութիւններ հիմնել և կամ անոնց նպատակը, օգնել և օժանդակել ամէն Հայու պարտքն է առանց խտրութեան դաւանանքի։ Արեւելքի Հայազգի դիւղացւոց նպատակը, անոնց հայթայթելով տուն, կենդանի, մշակելի հողեր։ Սօվէ, հրդեհէ, և ուրիշ աղէտէ, պատուհասէ կամ համաճարակէ արկածեալ տեղեաց ընակիչներուն օգնութեան հասնիլ :» Օտար երկիրներու Հայերու մասնակցութիւնը կ'ընդունի և արտասահմանի մէջ 33 ուշիմ անդամ ունի։ Իր գործառնութիւնները շատ ապահով հիմերու վրայ հաստատուած են և կանոնադիրը եզրկապական կառավարութենէն վաւերացուած է։ Ընկերութիւնը, ինչպէս կը տեսնուի, տեսակ մը «Ալիանս Իզրայէլիթ» է աշխարհի ամէն կողմերու Հայութեան պահպանման և յառաջդիմութեան նուիրուած, և ուստի համակ արժանի ամէն Հայաստանի առատաձեռն և համակրալից աջակցութեան։

Ապաշխարանացման դրոշմէն և Անցեալ ուրբաթ և շաաւանական նախաշաբաթէն բաթ այս խորագրով յօդուած մը երեցաւ Բիւլանդիոնի մէջ Սապահէտտին իշխանի ստորագրութեամբ։ Իշխանը, բացատրելէ ետեւ միապետական բռնապետութիւնը, Սահմանադրական սակաւապետութիւնը կեդրոնացման դրութեամբ և Սահմանադրական բազմասակաւապետութիւնը ապակեդրոնացման դրութեամբ, կ'ըսէ թէ այս վերջինն է իր դրութիւնը. այսինքն կը պահանջէ Սահմանադրութեան 108րդ յօդուածին գործադրութիւնը։ Այն ժամանակ կառավարական պաշտօնականներու մեծագոյն մասը տեղային ժողովուրդներէն պիտի առնուի անոնց թուոյն համեմատութեամբ, և միայն մեծ պաշտօնատարները պիտի կարգուին կեդր. կառավարութենէն։ Կուսակալները ամէն տարի պիտի տեղեկագրեն իրենց իրաւասութեան սահմանին մէջ կատարուած բոլոր գործառնութիւնները և պիտի նշանակեն բաղձալի բարենորոգումները։ Այս կերպով հանրային գործերը շարունակ ժողովրդին, Կառավարութեան և Նրեսփ. ժողովին ու շարքութեան առարկայ պիտի ըլլան և պաշտօնականները պիտի ջանան բարեք վարել իրենց պաշտօնը, Գալով զինուորական ծառայութեան, կ'ըսէ թէ ամէն Օսմանցիի պարտաւորիչ պիտի ըլլայ առանց ցեղային և կրօնային խտրութեան, և թէ բանակը յարձակողական ոյժ մը ներկայացնելու է, ոչ թէ անհրաժեշտ ուրիշներու վրայ յարձակում

գործելու, այլ իր վրայ յարձակիլ ուղղորդուած ահազելու համար։ Այդ ոյժը կարելի չէ ստանալ քաղաքական զինուորականներով։ Ի վերջոյ պէտք է զինուորներուն Ֆիզիքական մտաւոր ու բարոյական կրթութեան հոգ տանիլ։ Ուստի զինուորները ընդհանուր մարզանքէ զատ մասնաւոր մարմնամարզ ունենալու են և ամէն օր կարճ միջոց մը ուսման և ընթերցման յատկացնելու են, որպէս զի, երբ իրենց ծառայութեան շրջանը աւարտեն, մարմնով ու մաքով զարգացած ըլլան և միւս նոյն դրօշին ներքեւ խաղաղ մրցակցութեան և ճշմարիտ եղբայրակցութեան գործնական հրահանգներ տա՞ծ։ Յետոյ դառնալով այս երկրին կրթական դրութեան, կ'ողբայ անոր թերութիւնները և ուղղակի պատճառ կը դաւանի զայն մեր մէջ անձնական նախաձեռնութեան ոգիին բացակայութեան։ Եւ ասոր պատասխանատուն է, կ'ըսէ, Թուրքիոյ վարչութեան անկաժութիւնը։ «Մենք չվարժուեցանք մեր ապրուստն ու երջանկութիւնը պատրաստել մեր իսկ նախաձեռնութեամբ։ . . . Այս վիճակին մէջ զանուոյց ցեղ մը բնականաբար գերութեան պիտի մասնուէր։ Ժամանակաւ Իսլամները գերի էին Տէրէպէյներու, Ենի Չէքներու, Վէլիներու և հրամանատարներու, իսկ Բրիտանականները Վոյվոսներու և ուրիշներու։ . . . Հիմա իրենց տիրողոսները փոխած նախկին բռնապետներ պէտք կ'զգան աւելի զօրաւոր կէտի մը կրթելու, և իրենց բռնութիւններն յառաջ կը վարեն յանուն բռնապետական վարչութեան, որ իր ձեռքը կեդրոնացուցած է բոլոր գործադիր ոյժերը :» Ասոնց հակազդող ոյժեր չպարտաստուեցան զպրօններուն մէջ և անոնք որ քիչ շատ կրթուեցան՝ շահաւոր սեպեցին կառավարական ծառայութեան մէջ մտնել և հետեւապէս ստիպուեցան տիրող բռնապետութեան խնկարկել և կեդրոնացման դրութեանն ամբարպնդման նպատակ։ Հիմա կացութիւնը փոխուած է։ Անձնական ձեռներէցութիւն անհրաժեշտ է։ «Եթէ չենք ուղեր որ հին Յունաց, Հռոմայեցւոց և Բիւզանդացւոց նման անբարոյանանք, փճանանք, պէտք է կրթենք գիւղացիները, մինչդեռ բարոյապէս կոյս վիճակի մէջ կը գտնուին։ . . . Եւ պէտք է գիտնանք թէ բռնապետութիւնը կը ջնջուի մի միայն ընդհանուր գործակցութեամբ :»

Իշխանը չորեքշաբթի ժամը 9½ին (Ը. Թ.) սոյն խնդիրն աւելի բացատրեց՝ Բերայի Վառիթթէ թատրոնին մէջ բանախօսելով հրաւիրեալներու պատկանելի բազմութեան մը, որ իր զմայլումը և գահունակութիւնը յայտնեց շնորհալից ծափերով ու կեցցէներով։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

«Եթե արթննամ, գեռ քեզի հետ եմ» (Սաղ. ձլԹ. 18) : Ամենօրհնեալ Տէր, քանի որ այս նոր օրուան սեմին վրայ կը նայնիմ, Քեզի կու գամ իմ ուխտերս նորոգել : Անձս զըջումով կը խոնարհի Քու առջև, քանի որ կը յիշեմ Քու համբերութիւնդ և քաղցրութիւնդ, Քու երկայնամտութիւնդ և գութդ դէպ ամէնէն անարժան որդիներէդ մէկը : Շատ անգամ թողուցած եմ Քեզ և երեսիդ ամօթ բերած : Յուսահատեցուցած եմ, քանի որ կրնայի հաճեցնել Քեզ, Հակառակած եմ Քեզի, քանի որ կրնայի տեղի տալ Քու սուրբ կամքիդ : Արդ, իմ միակ ապական Քու ամենապատուական արիւնդ է : Քու ողորմութիւնդ փառաւորած ես արդէն զիս բոլորովին փրկելով : Եւ հիմա փառաւորէ Քու ողորմութիւնդ ներելով ինծի և նորոգելով իմ հոգիս : Թոյլ տուր ինձ անգամ մ'ալ կայնիլ Քու սուրբ ներկայութեանդ առջև և Քեզի հետ երես առ երես խօսիլ :

Մեր Բեթեղ ունիւ, Տէր, մեր Բեթեղ ունիւ : Այս վայրկենէս սկսեալ, ծանրախոհութիւնով և Քու չորհրդովդ, կը հրաժարիմ ամէն չար բաներէ որք իմ մէջս անսուրբ իշխանութիւն մը կը վարեն : Կը թողում բոլոր այն ընկերութիւնները որք իմ ներքին կեանքս ցածցուցած են, այն գիրքերը և զբօսանքները որք Քեզի հետ իմ հաղորդակցութեանս ժամերուն վրայ չուր ձգած են, գիւրաւ պաշարող մեղքերը և ծուլութեան հակամիտութիւնը որք Քեզի հետ շատ մը օրհնեալ հաղորդակցութեան պատեհութիւններէն զիս զրկած են : Այո, կը թողում Քեզմէ աւելի մարդիկ հաճեցնելու փափաքը, և Քու փառաւոր եկեղեցւոյդ մէջ խնարհ ծառայ մը ըլլալէ աւելի աշխարհի մէջ յառաջանալու փափաքը : Ահա հիմա բոլոր ասոնք կը մերժեմ և կը թողում հաստատապէս : Ուրիշ տէրեր իմ վրաս իշխանութիւն ունեցած են, բայց ասկէ վերջ Քեզմով միայն Քու անունդ պիտի յիշեմ : Մասնաւորապէս հաստատ կերպով կ'որոշեմ մերժել Սատանան և իր գործերը, աշխարհը և իր բոլոր ունայնութիւնները, մարմինը և իր բոլոր անձնասէր ու մեղանչական փափաքները, այնպէս որ անոնց չի հետեւիմ կամ անոնցմէ չառաջնորդուիմ : Բայց ես ինձմով չեմ կրնար պահել այս որոշումները : Իմ կամքս ճշմուած եղէզի նման է, և իմ փափաքներս խանձուած կտաւի նման : Ուստի, ո՛հ, զիս Դուն հաստատ պահէ : «Իմ հոգիս մահէն փրկեցիր, ոտքերս ալ գայթակղելէն չե՞ս ազատեր, որ Տէրովը առջև քալեմ կենդանիներուն երկրին մէջ» : Դուն կարող ես զիս պահել գայթակղելէ և

կայնեցնել փառացի ներկայութեան առջև ուրախութեամբ : Հոգիս Քեզի կ'ընծայեմ, և համոզուած եմ թէ Դուն կ'ընդունիս աւանդս, և պիտի պահես մինչև ան օրը :

Արդ, Տէր, Քեզի կը յանձնեմ իմ անձս, հոգիս, միտքս և մարմինս, որպէս զի ինչպէս աստեօք մեղքով լեցուած կը գործածուէին, ասկէ վերջ ալ Սբ. Հոգւով լեցուին և գործածուին, — Անով որ Սբ. Երրորդութեան խորհուրդին մէջ Քեզի և Հօրը հետ մէկ է : Քու օգնութեամբդ թող մեղքը այլեւս չթաղաւորէ իմ մահկանացու մարմնիս մէջ, որ անոր ցանկութիւններուն հնազանդիմ : Իր թելադրութիւններով կրնայ զիս փորձել, բայց ինծի պիտի չի չիլէ, վասն զի կը փափաքեմ ինքզինքս ընծայել Աստուծոյ իւր մեղքներէն կենդանի մէկը և իմ անգամներս իւր արդարութեան գործիքներ Աստուծոյ :

Ներսիս Կեանքի մէջ կը փափաքեմ պահուիլ բացարձակապէս մաքուր, և սիրող ու սիրելի : Ով սուրբ և անարատ Յիսուս, իմ մէջս մաքրութեան բիւրեղեայ աղբիւրը եղիր : Ով Աստուծոյ Գառնուկը, իմ մէջս բացարձակ հեղութեան և խոնարհութեան աղբիւրը եղիր : Ով սիրող մարդկան, անչէջ և գերիշխան կրակ մը եղիր իմ մէջս : Անմաքրութեան և անգթութեան ամենափոքր մեղքին հանդէպ անմիջապէս զգայուն ըրէ զիս : Փորձութիւնը իմ մէջս չօշափելի ձև մը առնելէն առաջ թող նշմարեմ զայն և Քու մէջդ ապաստանաւան դռներ :

Իմ Գառնուկ Կեանքի մէջ թող օրհնութիւն մը ըլլամ : Երբ օրերը մութ են, ըլլամ տունիս ճառագայթը : Երբ օրերը տխուր և անյոյս են, ըլլամ անոր ներշնչումը : Երբ օրերը ցաւով և արցունքով լեցուն են, ըլլամ անոր քաղցր մխիթարութիւնը : Ինձմէ առաջ ուրիշներուն վրայ խորհիմ միշտ, և իմ հաճոյքներս ու ցաւերս երբեք առաջ չդնեմ : Թող միշտ երեսնամ զօտևորուած մէջքով և վառուած ճրագով, երեսս լուացուած, գլուխս օծուած, և իմ ցաւերս միայն Քեզի վստահած, — այնպէս որ միշտ ունենամ սիրտ մը ինքիմէ պարպուած, ուրիշներ սփոփող և անոնց կարեկցող :

Իմ Կրօնական Կեանքի մէջ աղօթքի և Քու Խօսքիդ զանցառութիւնը թող անցեալին բաները ըլլան : Առաւօտէ առաւօտ զիս արթնցուր աշակերտի մը պէս լսելու : Կարողացուր զիս որ ցատկեմ ելլեմ երբ զիս կը կանչես, և բոլոր Քու ճշմարիտ ծառաներուդ նման առտուն կանուխ ելլեմ մանանան ժողովը՝ դեռ ցօղը անոր վրայէն չի գացած : Թող իմ յարաբերութիւնս Քեզի հետ անընդհատ ըլլայ

օրուան մէջ և շարունակէ այնպէս որ գոնէ տասնընկնից բողոքն անգամ մը նայիմ քու երեսդ, թէ և ժամանակ չունենամ խօսելու: Զիս քաշէ և Քու ետեւդ պիտի վազեմ: Ամէն բողոքն անձն աշխարհէն մէկդի քաշէ, որ միայն Քու կոչմանդ կ'սպասէ:

Իմ օրական կոչման մէջ զբաղման ատեն ժիր ըրէ զիս, հոգիով բորբոքած, Տէրով ծառայող: Թող իմ գործն ընեմ ոչ թէ վարձք, կամ յառաջդիմութիւն մը ապահովելու համար, այլ միայն Յիսուսը հաճեցնելու համար: Իմ օրական ջանքերուս միակ առարկան թող ըլլայ ամէն բան Աստուծոյ փառքին համար ընել, ոչ թէ մարդահաճոյի պէս աչքի առջև ծառայելով, այլ սրտի միամտութեամբ Տէրով մէ վախճալով: Թող Աստուծոյ կամքը ընեմ ինչպէս որ այն կը յայտնուի իմ կեանքիս պարագաներուն մէջ, և թող իմ վարձքս Քու ձեռքէդ սպասեմ, ով Տէր Աստուածային:

Սոսկի Զործածութեան մէջ պիտի չտագնապիմ ապագային համար և չդիզեմ իմ անձիս համար: Ինծի տուածդ իմ անձիս համար պիտի չպահեմ: Կ'ուզեմ բուն գերի ըլլալ Քեզի, համարելով ինքզինքս և բոլոր ունեցածս Քեզմէ ստացուած, և գործածելով ամէն բան իբր Քու ներկայացուցիչդ և տնտեսդ:

Ժամանակ, առողջութեան և քույր պարտեզութեան ձեր գործածելու ատեն կը փափաքիմ ակնածութեամբ գործել, ժամանակը ծախու առնելով, իւրաքանչիւր պատեհութիւն գտնելով, մարմինս իբր Սբ. Հոգւոյն մաքուր տաճարը պահելով, և այնպէս վաշելելով հանգիստը, կերակուրները, ճամբորդութիւնը, ընական տեսարանները և ամէն օրինաւոր ժամանակները որ կարենամ աւելի ազդէ ծառայել իմ ստեղծմանս և փրկութեանս մէջ Քու նպատակիդ: Սորվեցուր ինծի թէ ի՞նչ են իմ տաղանդներս, զորս Դուն պարգեւած ես ինծի, և օգնէ որ կարող ըլլամ երկուքը չորս և հինգը տաան ընել: Արդ, ով Տէր, օրհնէ զիս, զի ես քուկդ եմ: Հայրս զիս Քեզի տուած աշխարհի ստեղծուելէն առաջ, Դուն զիս քեզի համար փրկած ես Քու պատուական արիւնովդ: Սուրբ Հոգիովդ բարի գործ մը սկսած եմ իմ մէջս, և հիմա նորէն առ զիս Քու սրտիդ մէջ, և կնքէ Սուրբ Հոգւովդ: Թող ան լուսաւորէ, մխիթարէ և սրբացնէ զիս, սորվեցնելով ինծի աղօթել, և բանալով սրտիս աչքերը որ կարենամ ճանչնալ Քեզ և Քու յարութեանդ գործութիւնը, որ ինչպէս զուն երկինքը ելած ես, այնպէս ալ ես սրտով և մտքով հոն ելում և շարունակ ընակիմ Քեզի հետ, որ կ'ապրիս և կը տիրես Հօրը և Սբ. Հոգւոյն հետ, իբր Մի Աստուած, յաւիտեան: Ամէն: Յ. Պ. Մայր

Թարգմ. (Տիկին) Ա. Ա. ՆԱՅՆԱՆ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ԷՏՈՒԸՐՏ ԹԱԳԱՒՈՐ ԻՐԵՒԻ ԱԳԱՐԱԿԱՏԵՐ

ԷՏՈՒԸՐՏ Թագաւոր երկրագործութեան եռանդուն գուն սիրահար մը եղած է իբր կէս դար, կ'ըսէ Լոնտոնի Էսթէթ Թերթլին մէկ յօդուածագիրը: Իր զանազան տեսակ արջառները, ձիերը, ոչխարները երկրորդ եղած չեն պետութեան մէջ: Կրնայ սա սխալ գաղափարը կենալ թէ Թագաւորը յաղթող կը հանդիսանայ երկրագործական մրցումներու մէջ լոկ այն պատճառաւ թէ ինք Թագաւոր է: Ագարակապանները, որոնք գիտնալու են ասիկա, անշուշտ պիտի ջանային ցրել այդ գաղափարը: Թագաւորը երբեք ի ցոյց չդնէր կենդանի մը զոր ինք չէ մեծցուցած, և իր արջառները յաղթանակը կը խեն պարգապէս իրենց արժանեաց համար, վասն զի անոնք ընտրեալագոյն են: Յորմէ հետէ Ն. Վեհափառութիւն գահակալած է, երկրին գործերը անոր թոյլ տուած չեն այնքան ժամանակ նուիրել ագարակի և երկրագործութեան իր փափաքներն իրագործելու: Ան այլևս կարող չէ առաւօտները նստիլ Սէնտրինկըմի իր հաճոյական գործի սենեակին մէջ, ինչպէս կ'ընէր երբ Ուէյլսի իշխան էր, և ընդունիլ իր գործակալները և սպասաւորները, և անոնց հրահանգներ տալ նկատմամբ իր 2,000 ակրոն արտերուն: Բայց Թագաւորը, հակառակ իր բաղմապիտի զբաղումներուն, տակաւին կը շարունակէ տնօրինութիւններ և հսկողութիւն ընել կենդանիները բուծանելու մասին: Անոր խաշնարածները և հովիւները շատ եռանդուն և նախանձաւոր են իրենց յանձնուած պաշտօնին. և արդիւնքը այն եղած է որ հիմա Թագաւորը մինչև իսկ աւելի յաջողութիւն ունեցած է մրցումներուն մէջ քան զոր ունէր երբ Ուէյլսի իշխան էր:

Էտուրտ Թագաւոր կրնայ պարծիլ մասնաւորապէս Սէնտրինկըմի արտերուն համար, ուրկէ ելած են այս յաղթանակները շահող կենդանիներէն շատը զանոնք մշակութեան սահմանելէ առաջ: Համբաւաւոր ագարակապան մը որ այդ գետինը քննեց Էտուրտ Թագաւորին զանկա արտի վերածելէն առաջ, սապէս ըսաւ. «Շատ խոպան գետին է այն, հազիւ կրնայ մշակուիլ»: Եթէ անիկա կարող ըլլար այսօր նորէն տեսնել զայն, արդարեւ պիտի ապշէր այն փոփոխութեան վրայ որ Սէնտրինկըմ երկրին մէջ ամէնէն ընտիր կենդանիներ հանող աղաւթներէն մէկն ըրաւ: Ն. Վեհափառութեան աշխատութիւններուն արդիւնքը կ'ամփոփէ անժխտելի հեղինակութիւն մը, Մր. Բայտը Հէկըրտ, սապէս. «Զարմանալի ագարակ մըն է անիկա. վասն

զի կրնամ երեակայել թէ ոչ մէկ տեղ այնպիսի ազնիւ կենդանիներ տեսնուած են : Գէթ Անգղիոյ քսանրկից գաւառներուն մէջ կատարած բոլոր իմ ընդարձակ ուղևորութիւններուն մէջ չգտայ անոր հաւատարմ :» Էտուրտ թագաւորը մասնաւոր հաճոյք կը զգայ ձիաբուծութենէ : Եւ յորչափ ուրախութիւն զգաց երբ առաջին մրցանակը չահեցաւ իր Փրէմիէթոր կոչուած ձին Շիքակոյի Միշազգային կենդանաբանական Ցուցահանդէսին մէջ :

Արքունի ազարակներուն յաջողութիւնը արտասովոր եղած է : Անգամ մը անոր յիսունչորս ձիերը ծախուեցան իւրաքանչիւրը միջին հաշուով 224 Անգլ. ոսկիի : Թագաւորին Սաութհորն կոչուած ոչխարները և Շորթհորն կոչուած արջառները այսօր այնքան համբաւաւոր են ինչպէս այն օրերը երբ Ուէյլսի Իշխան էր և գործնականապէս ազարակատէր : Միայն քանի մը ամիս առաջ անոր «Շորթհորն» ցուլերէն մին, «Արևու ճառագայթի պտղմանը» կոչուած, 400 կիւիի մրցանակը չահեցաւ Ասիկա լոկ խօսք չէ : Այս ցուլերէն մէկը, որ Արճէնթինա զրկուելու սահմանուած էր, 1,000 կիւիէն պակաս չբերաւ : Մէնտրինկըմի «Շորթհորն»ները ամէն տեղ կենդանաբոյծներէ կը խնդրուին փափաքով : Եւ անոնց մէջ գտնուած ցուլերէն յաճախ ծախուած են առասպելական գիներով : Էտուրտ թագաւորին օրինակը և կենդանաբուծութեան պաշտպան հանգիստնալը երկրագործութեան անհաշուելի օգտակարութիւնն ունեցած է Անգղիոյ մէջ : Թագաւորը միշտ հետաքրքրուած է Արքունի երկրագործական Ընկերութեան գործին, որու նախագահած է քանի մը անգամ, նաև պաշտպան է Բրիտանական Կաթնարանի Ընկերակցութեան :

ԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԺՈՒԺՎԱԼՈՒԹԻՒՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԵՏԷ

Շիքակոյի և Հիւսիսային Արևմտեան Երկաթուղւոյ 26,000 գործաւորներ ուխտած և ստորագրած էին ոգելից ըմպելի չգործածել : Մօտերս անոնց հետեւեցաւ Պալթիմոր և Օհայօ Երկաթուղւոյ Ընկերութիւնը, արգելելով կառախումբի բոլոր գործաւորներուն ունէ տեսակ ոգելից ըմպելիի գործածութիւնը : Նոյն տեսակէ բան մը եղաւ Ամերիկեան Երկաթուղւոյ Ընկերակցութեան աւարքը քիչ առաջ, երբ այս մարդիկ որդեգրեցին, ի մէջ այլոց, սա յօդուածը : «Գործաւորներուն արգելուած է արբեցուցիչ ըմպելի գործածել այն միջոցին որ իրենց պաշտօնը կը գործադրեն : Արձակուելու բաւական պատճառ կը նկատուի ոգե-

լից ըմպելի գործածելու ունակութիւնը կամ յաճախելը այնպիսի տեղեր ուր ըմպելի կը ծախուի :»

Հիւսիսային—Արևմտեանի գործաւորներուն աշխույժը այդ շարժման պետերուն յուսալ կու տայ թէ իւրաքանչիւր գործաւոր պիտի ստորագրէ ուխտագիրը, և արդէն անոնցմէ մեծ բազմութիւն մը բոլորովին հրաժարողներ են, կ'ըսուի :

Վերջին քանի մը տարիներս ժողովրդական նախանձաւորութիւնը այնքան զօրացած է երկաթուղւոյ մեծ գիծերուն վրայ, որ ներկայիս մէջ Միացեալ Նահանգներու ժողովրդէն մէկ միլիոն անձինք ոգելից ըմպելիներէ բոլորովին հրաժարողներ են :

Վերջնագոյն տեղեկագիրներն ու վիճակագրութիւնները կը ցուցնեն թէ ի ստորեւ յիշուած երկաթուղիները խիստ կանոններ ունին արբեցուցիչներու դէմ, և ամէն ալ սաստիկ պատիժ կը տնօրինեն : Տըլթֆօ, Սաութհ Շոր Էստ Աթլանթիք, Կրանտ Թրենք, Սէնթրըլ Վըմմինթ, Մէյն Սէնթրըլ, Թորոնթօ, Հէմիլթըն Էստ Պըֆէլօ, Ինթըրնէշնըլ ալ Գանատա, և ուրիշներ :

Բոլոր ասոնք հանդարտութեամբ տեղի ունեցած են, ոչ թէ ուրիշ պատճառաւ, այլ վառն զի երկաթուղւոյ տէրեր և բանեցնողներ վերահասու եղած են թէ անհրաժեշտ է մարդկային կեանքը պահպանել երկաթուղիներուն վրայ, և ապահովընել հանրութիւնը թէ կառքերու, մեքենաներու և արձաններու վրայ այնպիսի մարդիկ կը գրուին, որոնց ուղեգները ալքոլով ապականուած չեն : Երկտասարդներ կրնան ապահովապէս վստահիլ ճարտարունակի գլխաւոր անձանց լուրջ դատաստանին, որոնք կ'ըսեն թէ աղէկ չէ գործաւորներուն թոյլ տալ որ առնեն թոյն մը որ կը ծոէ գատուած և կը բթացնէ զգայարաններու սուր սայրը :

ԱՏԱՂՁ ՄԱՇՈՂ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Հաշուուած է թէ ատագձ մաշող մեքենաներ կը սղոցեն, կը ճեղքեն և կը կտրեն ծառեր Ամերիկեան բոլոր նահանգներուն մէջ, և շարունակ կը դատարկեն անտառներ, ամէն օր քառասունընէինգ քառակուսի մղոն : Առնէտի նման մեքենայ մը կը կրծէ փայտը, ուրիշ կնճռոտ մեքենականուցիք մը բարակ չիւղերու և ատամնաքորերու կը վերածէ փայտերը : Միակ մեքենայ մը լուցկիի գործարանի մը մէջ ի Տէթրոյթ (Միչիկըն) վայրէկեանը 12,000 լուցկի կը շինէ, կամ օրը իբր 8,000,000 : Հասկցուած է թէ Լուցկիի Թրըսթը տարին 7,200,000,000 հատ կամ ամբողջ սպառուածին առ հարիւր իբր 80ը կը հանէ : Միաց-

եալ Նահանգաց մէջ աւելի քան 6,000,000 ոտք
ատաղձ, իսկ որչափ կը բուսցնէ 10,000 ակրոն
անտառ, կը գործածուի ամէն տարի: Վերի վերոյ
դիտելով շատ ոչինչ բան կ'երևի լուցկիի
արտադրութիւնը անոր թեթեւութեան պատճառաւ,
և այնպէս կը թուի թէ այնքան մեծ քանակութեամբ
ատաղձ պիտի չսպառէր: Բայց անիկա այնքան շատ
կը գործածուի որ գրեթէ լուցկիին համար սպառ-
ուած ատաղձին չափ ատաղձ կը վաճառուի և անոր
մերկացուցած անտառին չափ անտառ կը մերկանայ:

Վրձին շինող մեքենան ևս շատ փայտ կ'ուտէ,
տարուան մէջ 300,000 ոտք զղփի (խաֆէն/թան ա-
ղաճը), փեկոն (կիւլկէն), ցարափի (գային, գուշ
աղաճը): Վրձինի տախտակին վրայ 72 ծակ կը
բանայ, պատրաստուած շիղերը ծակերը կը խոթէ և
զանոնք թելերով կը կապէ, և մէկ վայրկեանի մէջ
12 հատ կատարեալ վրձիններ երևան կը բերէ:

ՅՈՒՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԲԱԺԻՆ

1908Ի ԱՄԵՐԻԿԱՆԱՅ ՇՐՋԱՆԱԽԱՐՏՆԵՐԸ

Ամերիկացիները չեն միայն որ ուրախանալու
պատճառ ունին տեսնելով իրենց երիտասարդները
որ խումբերով դուրս կու գան ուսման տաճարնե-
րէն: Այս ուրախութեանց մէջ մենք Հայերս ալ
մասն ու բաժին ունինք, քանզի այս տարի գաւա-
ռական մեծկակ խումբ մը Հայ երիտասարդներ և
ուհիներ Ամերիկեան բարձրագոյն վարժարաններէն,
գոյէճներէն ու համալսարաններէն շրջանաւարտ
եղած գործի ասպարէզ կը մտնեն: Վիճակա-
գրութիւններ ցոյց կու տան թէ Ամերիկայի բոլոր
գաղթական ժողովուրդներուն մէջ Հայն է որ հա-
մեմատաբար ամէնէն շատ ուսանող ունի այս երկրի
Գոյէճներուն և Համալսարաններուն մէջ, և բնա-
կանաբար նոյն համեմատութեամբ ամէնէն շատ
ալ շրջանաւարտներ կ'ունենայ ամէն տարի: Ասի-
կա ուրախանալու և պարծենալու պարագայ մ'է
մեզի համար արդարեւ:»

Որչափ որ մենք թերթերէն կրցինք ստուգել,
այս տարի 30ի չափ Հայ ուսանողներ իրենց ուս-
ման ընթացքը աւարտած են: 1. Տր. Սմբատ Փաշա-
նեան, բնիկ Մարաշի, այս տարի Եէյլ Համալսարանին
բժշկական ճիւղին ընթացքը աւարտեց Յիշեալը իր
ուսանողութեան առաջին տարուան մէջ 130 տղարի
մրցանակ ընդունած է: 2. Պր. Լութֆի Պապիկ-
եան, բնիկ Այնթապցի, «Եէյլի Շէֆիլտ» գիտական
դպրոցին մէջ հանձնարանական երկրաչափութիւն
ուսու և այս տարի նոյն դպրոցէն շրջանաւարտ

եղաւ: Յիշեալը երկրորդ տարուան բոլոր դասերուն
համար ընդհանուր պատուի արժանացաւ, այս
տարի գիտական նիւթի մը վրայ ուսումնասիրու-
թիւն մը պատրաստած է: (Այսպիսի գրութիւն
պատրաստել կու տան այն ուսանողներուն որոնք
երկու տարուան «պատիւ» կ'առնեն ընդհանուր
դասերուն մէջ) 3. Պր. Կոստանդին Կոստանդեան,
բնիկ Քիլիսցի, «Եէյլի Շէֆիլտ» գիտական դպրոցին
ընթացքը աւարտեց: Մասնաճիւղն է Քիմիաբանու-
թիւն: Յիշեալը երկրորդ տարուան բոլոր դասե-
րուն մէջ պատուի արժանացած է, և այս տարի
ուսումնասիրութիւն մը գրած է: Գալ տարի նոյն
դպրոցին մէջ քիմիաբանութեան լրացուցիչ դասըն-
թացքի պիտի հետևի, որուն համար 100 տղար
մրցանակ առած է: 4. Պր. Նէճիպ Չէպէճեան, բնիկ
Այնթապցի, Եէյլ Համալսարանին մէջ ճարտարա-
գիտութիւն ուսած, այս տարի շրջանաւարտ եղաւ:
Յիշեալը իր ճիւղին ամէնէն բարձր մրցանակը ըն-
դունեց Ամերիկեան թերթերու վկայութեամբ:
5. Պր. Վահան Գարտաշեան, բնիկ Կեսարացի,
Եէյլի օրէնսգիտական դպրոցի շրջանը աւարտեց:
Յիշեալը երկու տարուան ընթացքը մէկ տարուան
մէջ լմնցուց և օրէնսգիտութեան պսակաւորի աս-
տիճան առաւ: Սա առաջին Հայն է որ Եէյլի օրէնս-
գիտական դպրոցէն շրջանաւարտ կ'ըլլայ: 6.
Պր. Գիսակ Նահիկեան, բնիկ Սարբերդցի, Ֆիլա-
տէֆիլայի Դեղագործական Գոյէճի դեղաբանու-
թեան ընթացքը լմնցուց, իր կարգին 140 շրջա-
նաւարտներէն միայն 18ը պատուի արժանացան և
Պր. Գիսակ անոնցմէ մէկն էր: 7. Պր. Արմենակ
Թաշճեան, հանգուցեալ Վեր. Թաշճեանի որդին,
Պոսթընի բազմարուեստեան հաստատութեան մէջ
երեք տարի ճարտարագիտութիւն ուսաւ և տարի
մ'ալ լրացուցիչ դասընթացքի հետեւելով ընդունեց
Ո. Գ. տիտղոսը: Սա դպրոցի պատմութեան մէջ
առաջին աշակերտն է որ այս տիտղոսը կ'ընդունի
յիշեալ ճիւղին մէջ: Պր. Թաշճեան իր դպրոցին մէջ
դասատու կարգուած է «Ֆիլիքս» ճիւղին և մաս-
նաւոր հետազոտութիւն մը զոր արդէն սկսած է
յառաջ պիտի տանի: 8. Օր. Ն. Թաշճեան (Պր. Ար-
մենակ Թաշճեանի քոյրը) շրջանաւարտ եղաւ Ու-
էսթըրն Րիզըլ Համալսարանէն: 9. Տր. Գրիգոր
Մերեաք, բնիկ Սարբերդցի, Պոսթընի Թեֆթ Գո-
լէճի աստամաքութական ճիւղին ընթացքը աւար-
տեց յաջողութեամբ և ընդունեց D. M. D. տի-
տղոսը: 10. Պր. Արամ Թորոսեան, բնիկ Վանցի,
Նորուիչի բարձր վարժարանէն շրջանաւարտ, Պոս-
թընի բազմարուեստանոցին մէջ ճարտարագիտու-
թիւն ուսաւ և այս տարի իր ուսման շրջանը ա-

ւարտեց 11. Տր. Պօղոս Թորոսեան, բնիկ Վանցի, Պոսթընի Թըֆթ Գոլէճի բժշկական ճիւղին հետեւելով չրջանաւարտի վկայական առաւ : 12. Պր. Սարգիս Ապունայեան, բնիկ Խարբերդցի, Պոսթընի Գեղադորձական Գոլէճի ընթացքը աւարտեց : 13. Պր. Հայկ Պոյաճեան, բնիկ Սեբաստիացի, Փորնէլ Համալսարանի երկրաչափութեան ճիւղէն չրջանաւարտ եղաւ : 14. Տր. Կարապետ Էթէրեան, բնիկ Խարբերդցի, Միչիկընի Ան Արպըր համալսարանին առաջնաբուժական ճիւղին չրջանը աւարտեց յաջողութեամբ և վկայական առաւ : 15. Պր. Արմէն Քիւրքճեան, բնիկ Բալուցի, Ան Արպըրի համալսարանին մէջ երկրաչափութեան մասնաճիւղէն չրջանաւարտ եղած է : 16. Պր. Ասատուր ձինիլեան, բնիկ Մարաշցի, այս տարի Քոլըմպիա Համալսարանի Թիչըրս Գոլէճէն չրջանաւարտ եղաւ : 17. Պր. Լեոն Լեոնեան, բնիկ Այնթապցի, Քոլըմպիա Համալսարանի Թիչըրս Գոլէճէն չրջանաւարտ եղաւ նմանապէս : 18. Պատ. Սարգիս Քեռեան, բնիկ Ատանացի, Աստուածաբանական ուսման ընթացքը աւարտեց Հարթֆըրտի ճեմարանին մէջ : 19. Օր. Էլմաս Եչիլեան, բնիկ Խարբերդցի, Նիւ Եորքի Նորմըլ Աքուլի ընթացքը աւարտեց : 20. Օր. Ե. Տուտազեան Շիքակօի Ֆիզիքս և Սըրճըն Բժշկական Գոլէճի ընթացքը աւարտեց և վկայական առաւ : 21. Օր. Կրէյս Ճէնանեան, հանգուցեալ Վեր. Յ. Ճէնանեանի դուստր, Ֆիլատէլֆիայի Տրէքսըլ Ինսթիթյութի տուտրական ճիւղին մէջ սղագրի և տոմարակալութեան մասնաճիւղերը ուսաւ և այս տարի չրջանը աւարտեց : 22. Օր. Փ. Պուլլուրեան, բնիկ Մարաշցի, Մէյնի Պէյթս Գոլէճէն «Թիչըրս Փորս» ընթացքը աւարտեց : 23. Օր. Սիրուն Բարակեան, բնիկ Տիգրանակերտցի, չրջանաւարտ եղաւ Ուստըրի Հայ Աքուլէն : Կարգին 76 աշակերտներուն մէջ միայն Յը մասնաւոր պատիւ ընդունեցին և Օր. Բարակեան անոնցմէ մէկն էր : 24. Օր. Սուզի Նադաշճեան, բնիկ Խարբերդցի, չրջանաւարտ եղաւ Ուստըրի Հայ Աքուլէն : 25. Օր. Սոֆիա Յովհաննէսեան, բնիկ Խարբերդցի, Սըմըրվիլի Հայ Աքուլէն չրջանաւարտ եղաւ : 26. Օր. Նուարդ Ատալեան, բնիկ Մարաշցի, հանգուցեալ Պատ. Կ. Ատալեանի դուստրը, Տորչէսթըրի Հայ Աքուլէն չրջանաւարտ եղաւ : 27. Քիւրքճեան երկու քոյրեր, բնիկ Բալուցի, Կրէյս Բէփիտսի Հայ Աքուլէն չրջանաւարտ եղաւ : 28. Պր. Տիգրան Յ. Տիրան, բնիկ Քիւցի, «Տորչէսթըր Հայ Աքուլ»-էն չրջանաւարտ եղաւ : 29. Պր. Ռուբէն Էքսէրճեան, Սըմըրվիլի «Ինկիլ Հայ Աքուլ»-էն չրջանաւարտ եղաւ : Երիտասարդ

Էքսէրճեան քաջ ջուլթակահար մ'է նաև : 30. Պր. Միքայէլ Գաբրիէլեան, Ֆրէզնօի Ուաշինկթըն Եոնիքն Հայ Աքուլի չրջանը աւարտեց շատ յաջողութեամբ և կը պատրաստուի գալ տարի սոյն նահանգին Համալսարանին մէջ իր ուսման կեանքը շարունակել :

Մեր քաղած տեղեկութեանց նայելով մեր չրջանաւարտներուն ամէնն ալ յաջողութեամբ և պատուով լինցուցած են իրենց ուսման ընթացքը : Ուրախ ենք որ Հայ ուսանողներ միշտ պատուաւոր դիրք բռնած և լաւ անուն ձգած են այս երկրի ուսումնարաններուն մէջ : Ասիկա արգարեւ պարծանքի և ուրախութեան առիթ է մեզ Հայերուս համար :

Նիւ Եորք

ԻՈՍՐՈՎ, ՍՄԻՐՆԱ

ԱՄՍՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԵՍ Ե. ԳՈԼԷՃԻ

(Շաբ. 35 Իւնիւն և Վերջ)

Արեւմտահայ Դպրոցներ — Նիւթը մրցումէն մէկ ժամ առաջ տրուելու պայմանաւ, յանպատրաստից գրեթէ, Անգլիերէն ատենախօսութեան մրցող ինը Սինեքըներէ Սահակ Պօղոսեան առաջին, իսկ Յակոբ Ալաշեան երկրորդ մրցանակ չահեցան : Նուիրատու Տր. Էթէրեան Դարձեալ նոյն պայմաններով, Հայերէն ատենախօսութեան մասնակցող ութ մրցակիցներէ Մարտիրոս Վարդանեան նոյն Տոգթորին առաջին մրցանակը և Սողոմոն Ռահանեան երկրորդը չահեցան :

Տարուան ընթացքին մէջ ուսանողք հատուածներ գոց ընելով կ'արտասանեն և ատենախօսութեան կը վարժուին, տարուան վերջը անոնցմէ լաւագոյնները կ'ընտրուին նոյն կերպով մրցումներ կատարելու : Ահա այս մրցման մէջ չահեցան Պարոնայք Մովսէս Մուրատեան Անգլիերէնով, Չաւէն Թէնէքճեան Թրքերէնով և Մարտիրոս Կապօեան Հայերէնով : Այս մրցանակը դպրոցի կողմէն կը տրուի :

Գրէ Դպրոցներ — Նիկողոս Էֆ. Փապուշճեանի մրցանակը «Թուրքիոյ մէջ կաշիի վաճառականութիւնը և գործածութիւնը» նիւթին վրայ Բէրլինի մէջ հրատարակուած լաւագոյն գրուածքին յատկացուած ըլլալով երկու գոլէճական մրցողներէ Կարապետ Գամպուրեան չահեցաւ : Բ. «Գաւառական գրականութեան օգուտը» նիւթին վրայ Թերթերու մէջ գրելով երկու մրցողներէ Կարապետ Իշխանեան կը չահի մրցանակը զոր տուաւ Միւրան Թէրթիսեան դպրոցի ուսանողներէն : Գ. «Գաղթականութեան չարիքները» նիւթին վրայ Թերթերու մէջ գրելով երկու մրցողներէ Ռսկան

Աւագեան շահեցաւ Խաչատուր էֆ. Սարգիսեանի խոստացած մրցանակը, Դ. Ուսանողներէն Հայկազ Մանուկեան, Ֆրէշմըն կարգին մէջ «Անտառ» նիւթին վրայ ամէնէն լաւ բանաստեղծութիւնը գրողին մրցանակ խոստացած ըլլալով վեց մրցողներէ Վաղարշ Էրտէվիլեան շահեցաւ մրցանակը, Ե. Գրիգոր էֆ. Հոլոբրիկեան գրողներու նիւթ տալով «Քրիստոս կատարեալ մարդ և կատարեալ Աստուած», մրցանակ խոստացած էր: Ծիւնեքը կարգէն վեց մրցողներէ Մեսրոպ Սահակեան կը շահի, բայց երեք նոթի տարբերութեամբ յիշուելու արժանի կը սեպուի նաև Գարեգին Մարտիկեան: Զ. Գրեղու նիւթը «Յիսուս ի Գեթսեմանի», Սինեքը կարգէն եօթ մրցողներէ Նուրիճան Մովսէսեան շահեցաւ: Նուիրատուն անձանոթ կը մնայ: Է. Նիւթը մէկ օր առաջ տրուելով դասատուի ներկայութեան Գաղղիներէն ամէնէն լաւ շարադրութիւնը գրելու համար վեց մրցողներէ Յակոբ Ալաշաեանը շահեցաւ Յ. էֆ. Գիւրքճեանի մրցանակը: Ը. Միհրան էֆ. Թէվրիդեան «Շերամբ» նիւթ տալով ամէնէն լաւ գրողին մրցանակ խոստացած էր: Գուլէճական ութ մրցողներէ Մանուկ Պոյաճեանը շահեցաւ: Նոթի 2 տարբերութեամբ յիշուելու արժանի է Ոսկան Աւագեան: Թ. Վահան էֆ. Զէյթունցեանի մրցանակը 48 մրցողներէ Լեւոն Տ. Մատթէոսեան շահեցաւ դասատուի ներկայութեան առաջարկուած նիւթի մը վրայ ամէնէն լաւ նամակը գրելով:

Խաղի մրցումներ — Մարմնամարզական այս փորձերուն մէջ քսան գոլէճական մրցողներէ առաջին մրցանակը շահեցաւ Սարգիս Լալէեան, Բ. Կարապետ Գամպուռեան, Գ. Լեւոն Ահարոնեան: Ասոնց մրցանակը դպրոցի կողմէ կը տրուի: Դարձեալ նոյն մրցումին մէջ athletic նշանը շահեցաւ Սոֆոմոր կարգը:

Փոշմանեան մրցանակ — Նուիրատուին անունովը կոչուած այս մրցանակը, որ տեւական և մնայուն է, այս տարի կարգապահութեան յատկացուած ըլլալով Գոլէճի չորս կարգերէն հետեւեալները շահեցան. 1. Ծիւնեքներէն Պարոնայք Յովհաննէս Աւետիսեան, Խ. Քաջիկեան և Աստուր Մկրտիչեան: 2. Սինեքներէն Պարոնայք Կ. Շահինեան, Գ. Դանիէլեան, Թ. Զուլճեան և Յ. Ալաշաեան: Սոֆոմորներէն Պարոնայք Գ. Պուկուրեան, Ն. Յակոբեան, Ս. Մարտիրոսեան, Ս. Գուլբէթեան և Գ. Խաչիկեան: Ֆրէշմըններէն Պարոնայք Ն. Ղազարեան, Մկրտիչ Պոյաճեան, Աբեթ Մէնսիլճեան և Պ. Ժամակոչեան: Տիար Փաշկեանի մնայուն սքալըրչիփը, որ Գոլէճի նախապատրաստականին Ա. կարգին

յատկացուած է, այս տարի շահեցան Նշան Մաղաքեան և Երուանդ Թաշճեան:

Խարբերք

Ա. Է. Բ. ՍՈՏՈ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՏՈՆ, ՄԱՐԶՈՒԱՆ Հինգշաբթի, Օգոստոսի 20, ժողովարանը լեցուած էր երկսեռ խումբ բազմութիւնով: Վեր. Գաւմէ Ապահատեանի դոհարանական աղօթքով սկսաւ պաշտամունքը: Համառօտ բացատրութիւնով մը ան հետեւեալ խօսքին իմաստը շեշտեց. «Ամէն բարի տուրք և կատարեալ պարգև վերէն է և լուսոյ Հօրմէն կ'իջնէ» (Յակ. Ա. 17): Ապա կարգով հրաւիրուեցան Նշան էֆ. Խորանեան որ յուղուած արտասանեց հետեւեալ համարը. «Ազատն Աստուած այն օրից՝ երբ հաճեցաւ շունչ փչել, Իմ հողանիւթ շինուածքին կենդանութիւն պարգևել, Ես անբարբառ մի մանուկ՝ երկու ձեռքս պարզեցի եւ իմ անդոր թեւերով Ազատութիւն գրկեցի:» Եւ Աստուծոյ շնորհակալութիւն յայտնեց ու շեշտեց թէ այս մենաշնորհը Աստուծոյն եկաւ մեզի. և Հայ և Թուրք բանտարկելոց հայրենասիրական զգացումները, ջանքերը և անձնուիրութիւնները ներբողելով ըսաւ. «Յաւերթ կեցցեն» Սահմանադրութեան և Ազատութեան գործիչները, և բոլոր բազմութեան աչքերը արցունքով լեցուեցան երբ յիշեց հարիւրաւոր և հաղարաւոր Հայ և Թուրք նահատակներու տանջանքները և անխնայ կոտորածը:

Գովեստով և ներբողներով յիշեց Խրիմեան Հայրիկի, Մինաս Զերադի, Փորթուգալեանի, Գ. Օտեանի, Զիա փաշայի, Նամըզ պէյի, Միտիաթ փաշայի, և Նիազի պէյի անձնուիրական ջանքերը: Երբ կարգը եկաւ ուղղակի Մարգուանուեղած ծառայութիւնները յիշելու, դողդոջ ձայնով մը ըսաւ մեր սիրեցեալ ուսուցչապետը, ծառերուն տակի բանախօսը, մեր անհովիւ եկեղեցւոյն ճրի քարոզիչը, Էնկիւրիւի շղթայակալ բանտարկեալը, Փրոֆ. Կ. Թումանյանն ալ կարեւոր դեր մը խաղցած է այս բոլոր իրադարձութիւններուն մէջ: Բանախօսը պարզեց նաև ազատութեան պահանջները ու ըսաւ. Ազատութիւնը կը պահանջէ գիտակցութիւն, եթէ ոչ՝ վնասակար է: Ազատութիւնը կը պահանջէ ուղղամտութիւն, կորովի նկարագիր: Ազատութիւնը վերածնունդ մ'է: Ազատութիւնը կենցաղագիտութիւն կը պահանջէ մանաւանդ մեր Թուրք եղբայրներու հետ: Ապա Յակոբ էֆ. Պետրոսեան խօսեցաւ Տաճ. լեզուով որ նորէն շեշտեց թէ ազատութիւնը Աստուծոյն եկաւ և ուստի շնորհակալ ըլլալու ենք անոր մեծ բա-

րիքին ու չնորհքին համար : Նոյն ժամանակ գովեց միջոց եղողներուն օգտակարութիւնը և Հոգովմէացի գահակալներէն միոյն օրինակովը ըսաւ, Մեր Թագաւորը տարբեր ընթացք բռնած էր կարգ մը վատ փաշաներէ խաբուելով : Բայց երբ տեսաւ թէ օգտակար չեղաւ, ու իր ժողովուրդին ատելութեան առարկան եղաւ, փոխեց իր ընթացքը, և Ազատութիւն չնորհեց մեր համայնքին : Եւ ուստի ասկէ վերջ, ինչպէս որ, մեր Թուրք եղբայրները այլ ևս պիտի չհախատեն մեզ Կեփէք, Կեփէք ըսելով, մենք ալ, անոնց նմանօրինակ անպատիւ ածականներ չգործածելով պիտի յարգենք և սիրենք զիրենք, միաբանութեամբ գործակցելով :

Յետոյ Աւետիս էֆ. Կիւլպէնկեան հրաւիրուեցաւ որ Ազգ. ընթերցատան համար ծանուցում մը ընելէ ետք, «Մինչ գիշերը անհանգիստ Օրորոցում կապկապած՝ Լալիս էի անդադար Մօրըս քունը խանգարած, Խնդրում էի նորանից Բազուկները արծակել, Ես այն օրից ուխտեցի Ազատութիւնը սիրել,» համարը կրկնեց և Սահմանադրութեան ձօնուած ոտանաւոր մը կարդաց : Կիւլպէնկեան էֆ. է ետք Տրք. Յովհ. Արսլանեան իր բանախօսութիւնը սկսեց «Ազատութիւն» գոչեցի, Թող որոտայ իմ գլխին, Փայլակ, կայծակ, հուր, երկաթ, Թող դառ դէն թշնամին, Ես մինչ ի մահ կախաղան, Մինչև անարգ մահուան սիւն, Պիտի գոռամ պիտի կրկնեմ Անդադար Ազատութիւն :» Յուզեալ և զրսւտուած ձայնով մը շատ զեղեցիկ նկարագրեց սա պարագան թէ Ազատութեան յարգը ո՞վ կրնայ գիտնալ : Յստակ ցուցուց թէ, միայն բանտերու մոլթ անկիւններուն մէջ տառապող Հայ երիտասարդը կամ իր մէկ հատիկ և սրտի հատոր զաւակին կարօտով տանջուող Հայ մայրը, կամ այլևայլ զրկումներու, զրպարտութեանց երեսէն անտանելի և բժշկականօրէն աննկարագրելի նեղութիւններէ ազատուող Հայ պատանին, Հայը, միայն կրնայ գիտնալ այս ազատութեան ինչ մեծ չնորհք ըլլալը :

Տր. Թրէյսի հրաւիրուեցաւ վերջաբանը խօսիլ այս պաշտամունքին Շատ հանդարտ և պաղարիւն կերպով ըսաւ. «Վերջերս մեր երկրի մէկ ծայրէն մինչև միւսը ուրախութեան ձայներ կը լսուին, և բնական ալ է եղած մեծ փոփոխութեան համար : Բայց ուշադրութիւնս գրաւող գըլխաւոր բանը տիրող լուծիւնն է : Այս բոլոր ուրախութեան և ցոյցերու մէջ այսօրինակ հանդարտութիւնը գործօն և իմաստուն ժողովուրդի մը յատկութիւնն է որ տեական ըլլալու հանգամանքը ունի :» Ասոր հետեւութեամբ Եղիային լեռ-

ները քակող և ապառաժները կոտորող մեծ ու սաստիկ հովէն, գետնաշարժէն, կրակէն ետք, զեփիւռին մէջէն Աստուծոյ ձայնը լսելու պատմութիւնը պատմեց Յետոյ աւելցուց. «Միտքս կը բերեմ անցեալ 20 տարիներս որ հոս ապրած եմ : Առաջները շատ կը խօսէի Աստուծոյ ներկայութեան զգացած տպաւորութիւններու վրայ : Բայց հիմա շատ չեմ խօսիր : Ընդ կը պտըտիմ, սակայն ամէն տեղ զԱստուծոյ կը տեսնեմ, որ լուռ ու հանդարտ կը գործէ : Տէրը մեր հետն է. և ուստի մենք զմեզ սիրայօժար գործի նուիրենք ժամանակ մը խօսիլը և աղմուկը թողուլ : Այս խօսեմ լուծեմամբ՝ իմաստուն հոգի մը կը տեսնեմ ձեր մէջը, ամէն մարդու քով : Բայց կը վախնամ, յիմարութեան ոգին ալ մօտ է : Ազատութեան առաջին սկզբունքը ինքզինքը կառավարելուն մէջն է,» ըսելով իր խօսքերը վերջացուց : Յետոյ յաւելուածով մը Պատ. Գաւառէ փափաք յայտնեց ըսելով. «Երանի թէ իրարու հետ դժուար եղբայրներ, ամէն ազգէ և յարանաւանութիւնէ իրարու ներելով ազատութիւն հրատարակելին :» Ասոնցմէ ետք, չորս աղօթքներ մատուցուեցան որ Աստուծոյ օրհնէ այս ցոյցերը և տեական ընէ Սահմանադրութիւնը, Ազատութիւնը :

Օգոս. 20

ԵՂԻԱ Ս. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԻ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մեր երկրին մէջ Սբ. Գրոց կանոնաւոր ուսումնասիրութիւնը յառաջ տանելու և զայն իբր Աստուածային հեղինակութիւն ճանչնալու և ճանչցընելու նպատակաւ Կ. պօլսոյ մէջ «Աստուածաշունչի Միաբանութիւն» անուամբ մարմին մը հաստատած ենք :

Մեր հայերը Հայաստանեայց Աւետ. Եկեղեցիին կազմութեան առթիւ հանդիսաւորապէս յայտարարեցին. — «Կը հաւատանք թէ Սբ. Գիրքը, այսինքն Հին և Նոր Կտակարաններն են Եկեղեցւոյ մէկ հատիկ և անսխալ կատարեալ կանոնը և ամէն Բրիստոնեայք պարտական են զանոնք իբրեւ իրենց հաւատոյ և վարուց առաջնորդը ընդունիլ :»

Այսօր մենք պէտք կ'զգանք չեչուել նոյն յայտարարութիւնը և ընդունիլ նոյն սկզբունքը իբր անհրաժեշտ հիմ մեր Բրիստոնեական կինաց և գործունէութեան : Որովհետեւ ցաւով կը դիտենք որ երթալով պաղած է Աւետարանը ուսումնասիրելու եռանդը և հետեւեալ անոր Աստուածային հեղինակութիւնը մոռացութեան մատնուելու վտանգին ենթարկուած, և միևնոյն ատեն սկսած են առաւել կամ պակաս բացայայտ յարձակումներ Սբ. Գրոց ներշնչութեան և անոր անսխալ և կատար-

եալ հեղինակութեան դէմ, դուրսէն ներմուծուած վերին քննադատութեան, տիեզերականութեան և միադաւանութեան ձևին տակ:

Այս պարագայից ներքեւ մեր պարտքն է մեր անձերուն և մեր եղբարց օգտին համար ամէն ջանք ի դործ դնել ընդհանրացնելու և զիւրացնելու Սբ. Գրոց ընթերցումը և կանոնաւոր ուսումը, և մասնաւոր դասերով, բանաստեղծութիւններով, քարոզներով և հրատարակութիւններով Աստուծոյ Խօսքին փաստին ծառայել քանզի քննադատութեան և արդիականութեան յարձակմանց դէմ: Աստուծոյ օգնութեանը և ողորմութեանը ապաւինելով կը ձեռնարկենք մեր այս որոշ պարտականութիւնը ի գործ դնելու:

Որեւէ անջատողական, կուսակցական կամ յարանուանական ձգտում չունինք, և այսու կողմէ կ'ուղղենք ամէն Հայու որ կ'ընդունի առանց վերապահութեան Սբ. Գիրքը իբր Աստուծոյ Խօսքը և կը փափաքի տարածել ազգին մէջ անոր գիտութիւնը որ միացնէ մերին իր աղօթքները և ջանքերը: Կը թելադրենք որ բոլոր գաւառաց մէջ ևս կազմուին նմանօրինակ միաբանութիւններ և գործակցին մեզ նոյն կենսական նպատակին համար:

Կը խնդրենք նաեւ որ Աւետարան, որ իբր միախորհարական մարմնոյն օրկանը տարակոյս չունինք թէ միեւնոյն նպատակին ծառայելու կոչումը կ'զգայ և որ մայրենի եկեղեցւոյ հանդէպ աւելի սիրալիր գործակցութեան մը անկեղծ փափաքող ըլլալով կարող է ընդհանուր Հայութեան սոյն օգտաշատ ծառայութիւնը մատուցանել, բարեհաճի նուիրել մեզ իր հզօր աջակցութիւնը և ընդունիլ մեզմէ ինչ տկար բարոյական կամ նիւթական աջակցութիւն որ կրնանք նուիրել անոր՝ այդ ուղղութեամբ իր գործունէութեան մէջ:

Այս մասին մանրամասնութեանց և բացատրութեանց համար կարելի է գրիմել Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեանի, Պայպըլ Հաուս, Կ. պոլիս:

ՄԱՀԱՋԻ ՏԻԿԻՆ ՇՈՒՇԱՆ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆԻ

Տիկին Շուշան Ալթունեան բնիկ Պարտիզակցի էր, իր մայրը Տիկին Կէվրէկեան բարեպաշտ և գործունեայ կին մը ըլլալով աղջիկը 12 տարեկան կը զրկէ Մարդուան աղջկանց դպրոցը, ուր 6 տարի ուսանելով կը վերադառնայ Պարտիզակ և կը զրկուի Պիլէճիկ վարժուհիութեան Հոն ան կ'ամուսնանայ Պատ. Խաչատուր Ալթունեանի հետ և կը բնակի Ճէրրահ: Տիկին Ալթունեան խիստ աշխատասէր ամուսին մը և մայր մը եղած է միշտ: Աղքատներու և վշտացեալներու օգնութեան հասնելով իր

անձը կը մոռնար: Վերջին 3-4 տարիներուն մէջ կը տկարանայ, բայց բանի տեղ չգնեն այլ կ'աշխատի: Այս վերջին երկու ամսուան միջոցին աւելի տկարանալով անկողին կ'իյնայ և Օգոս. 23 շարաթ օր իր մահկանացուն կը կնքէ ամուսնոյն, զաւակաց, եղբօր և փեսին ներկայութեան, 30 տարեկան հասակին մէջ: Նոյն առաւօտ երբ իր ամուսինը կը պնդէր որ կերակուր ուտէ, ըսաւ, Ես հոգեւոր սեղան մը ունիմ որ կ'ուտեմ: Նոյն օրը Թուրք կին մը լուր կը զրկէ թէ ես շատ բարիքները վայելած եմ, թող հեշտ ընէ ինծի: Նոյն իսկ իր վերջին օրերուն մէջ միշտ կ'ըսէր քովիններուն: Աղքատներու և հիւանդներու օգնելու տուէք ձեր անձերը: Եւ, երբ առողջանամ, աւելի հիւանդներու և աղքատներու պիտի տամ ժամանակս:

Հանգուցեալը կը թողու ամուսին մը, աղջիկ մը և երկու մանչ զաւակ և փեսայ մը: Երկնային միսիթարութիւն կը հայցենք ամուսնոյն, զաւակաց, եղբարց, քրոջ և բոլոր ազգականաց:

ՊԵՏՐՈՍ ԿԷՎՐԵԿԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք. Շարաթ կայսերազուն իշխանները, բոլոր նախարարները և բարձրաստիճան պաշտօնատարները Կայս. պալատ գացին շնորհաւորել Վեհ. Սուլթանի ծննդեան 68ամեակը: Գացին նմանապէս հպատակ ժողովուրդներու հոգեւոր պետերը և շնորհաւորական ուղերձներ մատուցին: Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Ընկեան երեք անդամներ ալ ներկայացան Ն. Կ. Վեհափառութեան, և մին շնորհաւորական ուղերձ մը կարդաց: Կայսրը բոլոր ուղերձներուն պատասխանելով յայտարարեց թէ իր ամէնէն անկեղծ փափաքն է Սահմանադրութեան բոլոր տրամադրութիւնները ամբողջովին և կէտ առ կէտ կատարել: Գիշերը լուսավառութիւն և հրախաղութիւններ եղան: — Պալատան առաջին քարտուղար Ճէվատ պէյ Սէլաւնիկի Օսմ. Քոմիթէին կողմէ Վեհ. Սուլթանին, իբրեւ Սահմանադրական վեհապետի մը, ուղղուած շնորհաւորական ուղերձին պատասխանելով ըսաւ թէ Սուլթանը վստահ է որ թէ՛ Օսմ. Քոմիթէին, թէ՛ ազգն համայն Կայսեր պիտի գործակցին, որպէս զի Սահմանադրութիւնը պահպանուի և հանրային անդորրութիւնը, յառաջդիմութիւնը և երջանկութիւնը ապահովուին: — Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական սա հեռագիրն ստացաւ Անգղիոյ

թագաւորէն. «Խնդրեմ, ընդունեցէք անկեղծ չնոր-
հաւորութիւններս Զեր առաջին տարեդարձին ա-
ռիթով յետ Սահմանադրութեան : Ամէն յոյս ու-
նինք որ Քեամիլ փաշայի պէս լուսամիտ և իմաս-
տուն նախարարապետի մը վարչութեան տակ Օսմ.
պետութիւնը պիտի բարգաւաճի և Զեր Վեհափա-
ռութեան անունը այսուհետեւ հռչակաւոր պի-
տի ըլլայ տիեզերքին մէջ :» Անցեալ ուրբաթ
Թուս դեսպանը իր Վեհապետին կողմէ արծաթէ
գեղակերտ արկղիկ մը մատոյց Վեհ. Սուլթանին :
Նաեւ յայտարարեց թէ Զարը նուիրած է Սիպերի-
ական քարէ շինուած գեղակերտ զարդանօթ մը ,
որ տակաւին չէ հասած : Ծանրութիւնն է 4,200
քիլո : — Կայսերազուն իշխաններու չնորհուած
50,000 ոսկի արժողութեամբ մանլիլ կալուածներ
ձեռնհաս վարչութեան վերադարձուեցան : Ուրիշ-
ներու չնորհուած նոյնպիսի կալուածներու համար
ալ ազդարարութիւն զրկուեցաւ որպէս զի ետ տան
զանոնք. հակառակ պարագային դատարանի միջո-
ցով պիտի առնուին : — Պատերազմական պաշտօ-
նատան հրապարակին մէջ տրուած նուագահան-
դէսին համար Սուլթանը 200 ոսկի տուաւ , կայ-
սերազուն իշխան Րէշատ էֆ. 40 և Եռսուֆ Իզ-
դէտտին էֆ. 30 : Ընդհանուր հասոյթը 3,000 ոսկի
կենթադրուի , իսկ ծախքը 500 : — Փողերանոցին
մէջ 200,000 ոսկի կը պատրաստուի Օսմ. Պանքա-
յին համար : — Որոշուած է Փողերանոցին մէջ
4,000 ոսկի ծախքով 20,000 չքաղբամ պատրաս-
տել ի յիշատակ Սահմանադրութեան և հինգական
դահի ծախել պետական արկղերէն , ժապաւէնի ,
են. համար փոքրիկ յաւելումով մը : — Կայսրը
տարեկան 440,000 ոսկի հասոյթ բերող կալուած-
ներ ձգեց Ելեւստական նախարարութեան և ծանոյց
թէ անոր պիտի թողու նաեւ Կայս. Անճնական
Գանձուն հանքերը , որոնց հասոյթը թէւ 440,000
ոսկի է , բայց կարելի է 40-50 հազար ալ աւելցը-
նել լուսագոյն մատակարարութեամբ : — Օսմանցի
կիներու Միութիւնը անցեալ ուրբաթ կրօնական
արարողութիւն մը կատարել տուաւ Եէնի ճամբի
մզկիթին մէջ ի յիշատակ ազատութեան նահա-
տակներուն , Ներկայ էին Սուլթան Մուրատի կիներ,
Սապահէտտին իշխանուհին , Խատիչէ և Ֆէհիմէ
սուլթանուհիները և Օսմ. բարձր դասու տիկիները :
— Միւշիթ Ֆուատ փաշայի աստիճանները , պատ-
ուանչանները և չքաղբամները , որոնք անիրաւա-
բար առնուած էին պատերազմական առեւտրի մը
որոշմամբ , վերադարձուեցան : — Հաճի Ալի փա-
շայի տուրքի բոլոր պարտքերը զանձուեցան : —
Իզդէթի և Սէլիմ Նէճիպ Մէլիմէի հասցէին եկած

24 նամակներ Վարչապետին յանձնուեցան : Վար-
չապետն ալ Դատական նախարարութեան զրկեց
զանոնք : — Շաբաթ իրիկուն Վարչապետը Արտա-
քին գործերու նախարարին սպարանքին մէջ դի-
ւանագիտական հացկերոյթ մը տուաւ Սուլթանին
տարեդարձին առիթով : Պուլկար գործակատար Մ.
Կէշուլ , որ հրաւիրուած չէր , բացատրութիւն ուղեց
և զոհ չըլլալով տրուած բացատրութիւնէն շաբաթ
իրիկուն մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Սոֆիայէ հա-
սած հրահանգի մը համեմատ : Այս միջադէպը բո-
լորովին աննշան չէ , բայց հաւանական չէ որ յա-
րաբերութեան խզում յառաջ բերէ : Արդէն դես-
պաններն ալ , որոնց դիմած է գործակատարը , ի-
րաւունք չտուին անոր : — Երկուշաբթի Քուրդե-
րու ակումբ մը Այս Սոֆիա մզկիթին բակին մէջ
հաւաքուելով սկսան պոռալ կանչել , «Մենք Բրիս-
տոնեաներուն հետ եղբայր եղանք , կարելի է այս»
Բայց Ռոտոսթօի նախորդ նախ Էօմէր Զիաէտտին
էֆ. բանախօսելով անոնց՝ Գուրանէն հաստատեց
թէ այս երկրին մէջ երկու տեսակ եղբայր կայ ,
կրօնքի և հողի , և յաջողեցաւ համոզել ու գո-
հացնել զանոնք : — Նոյն օր Քուրդերը ժողով մը
գումարեցին և յատուկ պատուիրակութեան մը
միջոցով Վարչապետին մատուցին հետեւեալ պա-
հանջումները . 1. Հերքել պաշտօնապէս Ֆէշէ
Հուրբէյի անարգական հրատարակութիւնները
Քուրդերու դէմ , 2. Օրինաւոր դատի ենթարկել
Ալի Շամիլ և ընկերները , 3. Փութացնել Երեսփ.
Ժողովի գումարումը , բայց չթողուլ որ բռնապետ
Քուրդ ազաներ ընտրուին , 4. Պաշտօնանկ ընել
հարստահարիչ կուսակալները , կառավարիչները ,
ոստիկան զօրաց հրամանատարները և անոնց տեղ
պատուաւոր մարդիկ ընտրել , 5. Վարժարաններ
հաստատել գիւղերու մէջ , ջնջել Պոլիս եկող
ճամբորդներէ պահանջուած անցագրի ծանր ծախ-
քերը և 6. Թերթերու մէջ ծանուցանել թէ երկրին
փճանալուն և մեր Քրիստոնեայ հայրենակիցներուն
կեղքման պատճառ են Քուրդ կարգ մը ցեղա-
պետներ : Պատուիրակութեան պատասխան տրուե-
ցաւ թէ յիշեալ թերթին տնօրէնը արդէն դատա-
պարտուած է ամսուան մը համար , միւս կէտերն
ալ արդէն նկատողութեան առնուած են և պիտի
առնուին դեռ : — Հանրօգուտ գործերու նախա-
րարը Բ. Դրան գեկուցած է թէ պէտք է ջնջել
անցագիրը գոնէ Օսմ. երկիրներու համար , Օսմա-
նիյէ թէգքէրէն բաւ համարելով : — Անատոլուի
երկաթուղիին բոլոր պաշտօնեաները և գործաւոր-
ները երկուշաբթի գործադուլ սկսան , հետեւեալ
օրն ալ Բերայի և Պոլսոյ թրամուէյներու պաշտօն-

եաները : Վերջինները չորեքշաբթի իրիկուան դէմ վերսկսան գործել , առաջիններն ալ հինգշաբթի առաւօտ : — Ծովային նախարարութիւնը և Հանրօգուտ գործերու նախարարութիւնը կը բանակցին Մախսուսէն կա՛մ անջատ վարչութեան մը վերածելու , կա՛մ ըստ առաջնոյն Ծովային նախարարութեան իրաւասութեան ենթարկելու , կա՛մ նոր ընկերութիւն մը կազմելով Հանրօգուտ գործերու նախարարութեան կցելու համար : — Բ. Դուռը , նկատելով որ զաւանդներու մէջ ոմանք Օսմ. Բոմիթի անդամ ձեւանալով անխմատ խօսքերով կ'զբաղեցնեն կառավարական պաշտօնեաները և տեղ տեղ ալ պաշտօնեաներ պաշտօնանկ ընել կը ձեռնարկեն , որով պաշտօնական ու առևտրական գործառնութիւնները կը կասին և պետական հասոյթներու գանձումը կը յապաղի , ձեռնհաս բոլոր իշխանութիւններուն ծանոցը հարկ եղածն ի գործ դնել այդպիսիներու դէմ և փոյթ տանիլ որ գանձումները հոգածութեամբ կատարուին : — Ներքին գործերու նախարարը իր հրաժարման և դաշլճին անհաստատութեան նկատմամբ շրջած զրոյցները հերքեց : — Արտաքին գործերու պաշտօնարանին վերաբերեալ բարենորոգումներու չնորհիւ ամսական 166,375 դահի խնայութիւն մը պիտի ըլլայ : Նախարարը պիտի ստանայ 26,000 դահ. , օտար երկիրներու Օսմ. մեծ դեսպանները 36,000 ական , որու մէջ պիտի ըլլան հեռաձայնի , լոյսի , կառքի , լրագրի և սպասաւորի ծախքերը : — Ոստիկանական առժամեայ կանոնադիր մը պատրաստուեցաւ Սահմանադրութեան ոգւոյն համաձայն : — Ազգային պաշտպանութեան յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Պատերազմական նախարարին նախագահութեամբ : — Պերլինի դեսպան անուանուած է հետեւեալզօրքերու պաշտօնարանին նախագահ Ֆէրիզ Օսման փաշա : — Երեքշաբթի գիշեր երկրորդի մէջ հացկերոյթ տրուեցաւ ի պատիւ Անգղիական դեսպանին : — Սահմանադրութեան ի յիշատակ դրոշմաթուղթ կը պատրաստուի 1324 Յլս. 11/24 թուականով : — Զինուորական աստիճանէ զրկուեցան և պաշտօնանկ եղան Ահմէտ , Տր. Իլիաս , լուսանկարիչ Ալի Սամի և այլ պալատական լրտեսներ : — Լոնտոնի Օսմ. դեսպանին յանձնարարուած է Անգղիացի ծովակալ մը փնտել Օսմ. ծառայութեան մէջ մտնելու յօժար իբրեւ խորհրդական Ծովային նախարարութեան : — Գիտուն Յակոբ էֆ. Պոյաճեան տնօրէն կարգուեցաւ Օսմ. Համալսարանի քիմիադիտութեան և բժշկական գիտութիւններու ձեռլին : — Կայս. Դեղադործական Վարժարանի համար լոլորովին նոր ծրագիր մը պատրաստած և ներկայած է նոյն վարժարանի քիմիագիտութեան ուսուցիչ Յովս. էֆ. Ճէլպեան :

Նահանգներ. Անցեալ չաբթու Դ զօրաբանակին համար 25,000 և Ե զօրաբանակին համար 2,500 մնտուկ մալղէրեան հրացանի փամփուշտ զրուեցաւ չոգենաւ : — Ճալալի Իսլամներ ձիտուէի մօտ Արաքներու կողմէ յարձակում կրած են : — Ատաւայի կուսակալ եղաւ Գոնեայի կուսակալ ձէվատ պէյ , Գոնեայի՝ Հալէպի կուսակալ Նազըմ փաշա (ոչ այն՝ որ Կ. պոլսոյ Ոստիկանութեան նախարար էր երբեմն) և Հալէպի՝ Էնկիւրիւի կուսակալ Ռէչիտ պէյ : — Կարնոյ մէջ զօրքերը Օգոս. 7ին ըրած են իրենց երգումը Սահմանադրութեան հաւատարիմ մնալու , Պիլիլիսի մէջ ալ 11ին : Հարամիկի մէջ Սահմանադրութիւնը Օգոս. 13ին հռչակուած է , բայց հին դրութիւնը անփոփոխ մնացած է , կ'ըսուի : — Լիբանանի Վարչ. Խորհուրդը որոշած է Օսմ. Խորհրդարանի երեսփոխան ալ , պայմանով որ իրենց առանձնաշնորհումները պահպանուին : — Ռուսոսթօի մէջ յիշատակարան մը կանգնուած է ի պատիւ ազատութեան առաջին դոհերէն տեղացի նշանաւոր դրագէտ Քէմալ պէյի : — Պրուսայի մէջ չաբաթ երկրաշարժի ցնցում զգացուած է , բայց վնաս մը չէ տուած : — Դ զօրաբանակի նոր հրամանատարը իր պաշտօնատեղին ժամանած է : — Հիւճաղի նախորդ կուսակալ Ահմէտ Բաթիպ փաշա և Մետինէի կառավարիչ Օսման փաշա ձերբակալուելով Սէլանիկ զրկուեցան Պոլսոյ ծառայով : — Տէրսիմի աւագակները ընդհարման մը մէջ 100է աւելի մեռեալ ունեցած են , ցեղապետ մը սպաննուած է և շատ ժողովուրդ հնազանդութիւն յայտնած են : — Հրոսպետ Իպրահիմ փաշա զեռ չընուեցաւ : Զինուորական ստուար ոյժ մը պէտք է , կը գրուի , անոր դէմ գործելու համար :

Աւեթ. Ժող. Շաբաթ Վեհ. Սուլթանի ծննդեան տարեդարձին առիթով Վսեմ. Ազգապետ էֆ. Կայս. պալատ գնաց , ինչպէս Սեպ. 1ին ալ գացած էր Ն. Կ. Վեհափառութեան գահակալութեան առիթով և իր ու Բողոք. Ժողովրդին կողմէ չնորհաւորական ուղերձ մատոյց : — Վարչ. Ժողովը անցեալ չաբթու չկրցաւ դումարիլ՝ բաւական թուով ներկաներ չուներնալով : Ուստի հրաւիրուած է այս չաբթու դումարիլ : — Ազգապետարանէ հետեւեալը կը հաղորդուի հրատարակման համար . Արդարութեան և Կրօն. նախարարութեանէն Ազգապետարանի ուղղեալ յատուկ պաշտօնադրով մը կ'ազդարարուի , ըստ պահանջման Տէֆթէրխանէի վերատեսչութեան , որ մեռած անձերու անշարժ կալուածները անոնց ժառանգորդներուն փոխանցելու համար տրուելիք վկայականներու մէջ թէ՛ ողջ և թէ՛ մեռած բոլոր ժառանգորդներուն անունները և իրաւունքները

ճշգրտութեամբ նշանակուին : Այս ազդարարութեան պէտք տեսնուած է , որովհետեւ ասիէ առաջ այլեւայլ կրօն . ներկայացուցիչներու կողմէ տրուած իմուխապէշներու վրայ փոխանցման պաշտօնական գործողութիւններուն կատարուելէն ետքը սքօղեալ և զրկուած ժառանգորդներ ի յայտ եկած են և իրենց բռնաբարեալ իրաւունքը պահանջած : Ազգապետարանի կողմէ այդ կարգի գործողութիւններու համար տրուած իմուխապէշներէ յարդ որեւէ սխալ ի յայտ եկած չէ : Նոյնպէս կարելի է ըսել , կը յուսանք , գաւառներու Ազգապետական փոխանորդներու և կրօնական պաշտօնէութեան նկատմամբ , և հարկ կը համարինք յետ այսորիկ տւելի ևս արթուն գտնուիլ և տեղի չտալ որեւէ զեղծման : — Վեր. Տր. Ճ. Ֆ. Հէրիք , որ արձակուողով Եւրոպա գացած էր , վերադարձաւ :

Հայ Ժող. Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ Եպարքոսական թէզքէրէ մը Պատրիարքարանի ծանոց Ընդհ. Ժողովը կազմել և կատարել Կաթողիկոսական ընտրութեան պատգամաւորներու ընտրութիւնը : — Շաբաթ Սապահէտօնի իշխանի կողմէ Ձէքի պէյ այցելեց Իզմիրեան Հայրիկին , որ Հայ Ժողովուրդի աղքատ ու զրկեալ վիճակին վրայ խօսելով յոյս յայտնեց թէ Կառավարութիւնը պիտի մասնակցի պէտքերու հայթայթումին և թէ յապիշտակուած կալուածներ փութով պիտի վերադարձուն : — Տեղապահ Հայրը Թագիւղով մը Կրթական նախարարութեան յայտնեց բազմաթիւ Հայ պատանիներու ուսանողական փափաքը և խնդրեց գիտնալ թէ ո՞րչափ Հայ ուսանողներ կարելի է ընդունիլ պետական վարժարաններու մէջ : Հայտարարչայի երկաթուղիի տնօրէնութեան 20ի չափ Հայ երիտասարդներ յանձնարարեց , որոնց ամէնն ալ ընդունուեցան : Նորին Սրբազնութիւնը այցելեց Հիւանդանոցը և բոլոր հիւանդները և երկսեռ որբերը աչքէ անցուց և մխիթարեց զանոնք : — Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը առաջարկած է Տեղապահ Հօր որ Սր. Յակոբայ հին շէնքին վրայ գործածելի 500 ոսկիով շէգայիրեան շէնքը նորոգելի Հիւանդանոցի մէջ պատսպարուած որբուն հիններուն համար և անոնց տեղը յատկացուի Սր. Յակոբայ որբերուն : — Գաղթականներու պատճառով Հիւանդանոցի մէջ իւր 300 հիւանդներ կան և շէնքերը լեցուած են : Հոգաբարձութիւնը խնդրեց Թաղ. Խորհուրդներէն որ ժամանակ մը զաղբեցնեն յանձնարարութիւնները : — Պատրիարքարանը զբաղի չգոյութեան պատճառաւ զաղբեցուց կարօտեալներու նպաստ տալ : Մինչև հիմա 1,300 ոսկի բաշխուած է և 1,600 անձեր նպաստ ընդունած են : Կը խորհուր իրենց հայրենիքը մեկնողներու միայն

նպաստել Պատրիարքարանէն : Որոշուեցաւ ի նպաստ Հայ երկրագործներու ազգային ընդհանուր հանգանակութեան մը ձեռնարկել : Տեղապահ Հայրը յատուկ գիրքերով դիմում ըրաւ արտասահմանի ազգայիններուն : — Պատրիարքարանի մէջ պատուոյ ատենան մը կազմուած է որ պիտի քննէ կարգ մը եկեղեցականներու դէմ եղած ամբաստանութիւնները : Երուսաղէմի Պատրիարք Հայրը մայրաքաղաքի իր փոխանորդին միջոցով Թագիւղ մը տուաւ Մեծ Եպարքոսին Եւտիգուլէի Երուսաղէմապետական ազարակին գրաւման մասին : — Երուսաղէմի վիճակային պատգամաւորները Կաթող. ընտրութեան թեմական պատգամաւոր ընտրած են զՊ. Յրէտէրիք և զՊ. Ղազարոս Պօղոսեան : — Մայրաքաղաքէն եկեղեցական երեսփոխան ընտրուեցան 3 Եպիսկ., 5 Վրդ. և 7 Բնչ. : 10 եկեղեցականներ համեմատականի մնացին , որոնցմէ հինգը պիտի ընտրուին : Գաղով Թաղային ընտրութիւններուն , Պէօյլքտէրէ և Սարընարեւնիմահալլէ ընտրեցին 2 , Բերա և Գասըմիաշա 4 , Ֆէրիքէօյ 4 , Գատըքէօյ 4 , Խասքէօյ 4 , Պալաթ 4 , Օրթաքէօյ 2 , Սամաթիա 7 և Նարը Գափու 1 : — Գաւառներէ ալ Հաճընէ ընտրուած է Տր. Տէօյլէթ էֆ. Յակոբեան և Էտիրնէէ Օննիկ էֆ. Տէրունեան : — Բերայի Թաղ. Խորհուրդը Քաղաքապետութեան բողոքեց Թաղապետական Ժողովին ապօրինի ընտրութեան համար , որու հետեանքով ընտրողական Ժողովին մէջ երկու Հայ-Հոռմէականներ կը գտնուին մինչ մէկ Հայ Լուսաւորչական չկայ : — Ազգային գործիչ Տիար Մինաս Ձեռաղ հինգչաքթի իրիկուն ուշ ժամանակ մայրաքաղաքս ժամանեց և հետեալ առաւօտ կանուխ քարափ ելաւ : Նախորդ օրը համակիրներու բազմութիւն մը մինչև Բիւշիւք Ձէքմէճէ ընդ առաջ գացած էր շողմնաւերով : — Նպաստից յանձնաժողովը որոշեց պատկանեալ իշխանութեան զիմել գաւառացի հացաւարօտ և սերմակարօտ Ժողովուրդին պէտքերուն դարման մը խնդրելու համար : — Կարնոյ գաւառէն Օսմ. Խորհրդարանի իւր յարմարագոյն ընտրելի ներկայացուած է փաստարան Հիւանդէֆ. Խոսրովեան : — Ֆէրիքէօյի տիկինները միութիւն մը կազմած են գաւառաբնակ մերկ Հայերու համար հանդերձեղէններ և հին հագուստներ հաւաքելու նպատակով : — Քաղաքական աքսորականներ և փախստականներ Հոգաբարձութեան տնօրէնով օրաթերթ մը հրատարակեցին : — Արեւելեան Մամուլի Տնօրէն Հրանտ էֆ. Մամուրեանի տնօրէնութեամբ և Վահան էֆ. Թօչիկեանի խմբագրապետութեամբ Արշագանք օրաթերթը հրապարակ ելած է Իզմիր : — Արեւելք օրաթերթը երկուշաբթի սկսաւ իւր ևս առաւօտեան թերթ հրատարակուիլ : — Պագուի Հայոց կրթական միութիւնը հանգանակութիւն մը բացած է հայրենասէր զիւցազներգակ Խաչատուր Աբովեանի ի յիշատակ արձան մը կանգնելու համար : — Եգիպտոսեան ազգայիններ հանգանակութեան մը ձեռնարկած են պատուոյ սուր մը նուիրելու համար Ֆուստ փաշայի , որ Գատըքէօյի և Հայտարարչայի Հայերը պաշտպանեց ջարդէ :

— Պոսթընի մէջ հրապարակային ժողով մը տեղի ունեցած է և բանախօսութիւններ եղած են թուրքիոյ մէջ ձեռք բերուած ազատութեան վրայ :

ԱՐՏԱՔԻՆ

Տերութիւնները և Մալեդոնի . Սոփիայէ սապէս կը հետազոտուի Սեպ. 7 թուականով . Սէլանիէ կ'իմանամ թէ Սըր էստուըրտ Կրօկընի պիտի յաջորդէ իբրև ոստիկանական գլխորդի պետ Ա. Լ. Սթիվըն հազարապետը , որուն պաշտօնն ի Գալլաթ թափուր պիտի մնայ : Մակեդոնիոյ Անգլիացի սպաներէ ուրիշ գեղջում պիտի չըլլայ : Բուն սպաններն իսկ կ'ըսեն թէ իրենց մեկնումը կանխահա բան մը պիտի ըլլայ : Այս կարծիքէն է նաև Զօր. Բոպիլան կոմսը , որ Իտալական կառավարութեան խորհուրդ տուաւ իր սպաները իրենց տեղերը պահել : Ֆրանսական կառավարութիւնն հաւանօրէն Անգլիոյ և Իտալիոյ օրինակին պիտի հետևի : Աւստրիական սպաները , որոնք այնչափ արագ ետ կոչուեցան , վերստին իրենց տեղերը դարձան ամենայն ապահովութեամբ : Անոնց արագ մեկնումը հրահանգներու թիւրիմացութեան մը արդիւնք էր : Յայտնի է թէ Ֆոն Ալթէն Գերման սպան Սէլանիի պիտի վերադառնայ թէ ոչ : Բալիթիլլա տիրոնները և Գերման նամակատուները ջնջելու Գերմանական թելադրութիւնները լուրջ չեն համարիր եւրիտասարդ թուրքերը , որոնք պատահականութեան նմանօրինակ քաղաքականութեան մը ներմուծումը կը տեսնեն Մարտի մէջ :

Ա.Բ.Բ. . Մինչսոթայի մէջ աղետալի հրդեհներ պատահած են և 12,000 հոգի անպատասպար մնացած : — Սեպ. 6ին Նիւ Եորքի մէջ թուրք յեղափոխութեան համակրողները նշանաւոր ժողով մը ունեցած են Սահմանադրութեան յաղթանակը տօնելու համար : Ներկայ էին թուրքիոյ ոչ միայն ամէն կողմերու Օսմանցիներ , այլ նաև Ռուս յեղափոխականներ և նոյն իսկ Յոյն Արմատականներ : Հայերէն , Թուրքերէն , Արաբերէն , Յունարէն և Ֆրանսերէն ատենախօսութիւններ եղան , ոմանք սաստիկ բուռն : Բեմին վրայ կ'երեւէին կարգ մը նշանաւոր Ամերիկացիներ : Նախագահ Բոզէվէլի նամակ մը ղրկած էր , որով կ'ըսէր թէ ազատ կառավարութեան վրայ հաւատք ունեցող ամէն անձեր խորապէս համակրելու են այս շարժման , որ ճշմարիտ յառաջդիմութիւն կը խոստանայ Օսմ. Պետութեան : — Սեպ. 9ին Օրվիլ Բայթ մեծ յաջողութիւն մը ունեցաւ Ուաշինկթընի մէջ : 2,000 հանդիսականներու առջև իր մեքենայով ժամ մը ,

հինգ վայրկեան և յիսուներկու երկվայրկեան թաւ 400 ոտքի միջին բարձրութեամբ , մերթ շրջան ընկելով , մերթ իջնելով և մերթ ելլելով , և վերջապէս գետին իջաւ առանց ամենափոքր դժուարութեան : Գալ շարժու մանրամասնութիւններ պիտի հաղորդուին մեր գիտական բաժնին մէջ :

Ա.Բ.Բ. . Սեպ. 8ին Պապական նուիրակ վինչնցօ Վանիւթէլի կարդինալը Անգլիա հասաւ ներկայ գտնուելու համար Ուէսթմինսթըրի Սը. Հաղորդութեան Համաժողովին : Երեք դարէ ի վեր առաջին անգամն է որ Պապական նուիրակ մը կ'այցելէ Լոնտոն : Այդ պատճառով եղական խանդավառութեամբ ողջունուեցաւ անոր ժամանումը : Նոյն օր գումարեցաւ 51 Բողոք . ընկերութիւններու Լոնտոնեան Միութիւնը և բողոք մը բանաձեւեց ընդդէմ թափօրին որ Սեպ. 13ին տեղի պիտի ունենար ի պատիւ Սը. Հաղորդութեան , առարկելով թէ Անգլիոյ օրէնքներուն հակառակ է որ Կաթոլիկ կղերը սկիհը փողոցները պտտցնէ երկրպագութեան համար և զգեստաւորի երկրպագութեան յատուկ տաճարներէ տարբեր տեղեր : Նաև աղերսագրով մը Թագաւորէն խնդրուեցաւ որ այդ ապօրինաւոր թափօրը արգելէ : Համաժողովը Սեպ. 9ին պաշտամունքով մը բացուեցաւ Ուէսթմինսթըրի մայր եկեղեցիին մէջ , ուր իբր 7,000 հոգի կային : Նուիրակը Լատիններէն ուղերձ մը խօսեցաւ և , երբ վերջացուց , բոլոր ժողովուրդը ծունր իջաւ նուիրակին օրհնութիւնն ընդունելու համար : Հետեւալ օրը ձայնաւոր պատարագէն ետքը համաժողովը երեք ճիւղի բաժնուեցաւ , երկուքը Անգլիերէն և մէկը Ֆրանսերէն , և ժողովի նիւթին , Սը. Հաղորդութեան վրայ , այլազան տեսակէտներով գրութիւններ կարդացուեցան : Լորտ Լանտաֆ յոյս յայտնեց թէ գոյափոխութեան վարդապետութեան հակառակող արքունի յայտարարութիւնը պիտի ջնջուի : Երեկոյին մեծ ժողով մը գումարեցաւ Ալպէրթ Սրահին մէջ նախագահութեամբ Պապական նուիրակին : Երկու որոշում տրուեցաւ : Միով հաւատարմութիւն կ'ուխտուի Պապական Աթոռին և միւսով նուիրում՝ Սը. Հաղորդութեան : Նուիրակը մաղթեց որ « իրենց մոլորած եղբայրները հաւատքին վերադառնան » : Հակառակ Անգլիոյ Բողոքականներուն բուռն բողոքներուն , շատ փառաւոր եղան Լոնտոնի մէջ Սը. Հաղորդութեան թափօրին պատրաստութիւնները :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՏԱԿՈՐ ՊՕՏԱՅԱՆ

Ֆինանսըլար եղուշու Ամբիգան Խան

ԱՂԶԿԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՈԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ

ԻԶՄԻՐ

(American Collegiate Institute, Smyrna)

Մանկավարժական, նախակրթարանի, նախապատրաստական և գոլէճի ճիւղերով: Ամէն հոգ կը տարուի աշակերտներու առողջութեան, ուսման և նկարագրին: Թոշակ դիշերօթիկներու 22½ Օսմ. ոսկի, ցերեկեաններու 2է մինչև 5 Օսմ. ոսկի: Կատարելապէս կ'ուսուցուն Յունարէն, Հայերէն, Ֆրանսերէն և Անգղերէն: Յայտագրի համար գիմել առ Մր. Մաքլախլըն, նախագահ միջազգային գոլէճին: Վարժարանը կը բացուի Հոկ. 1ին:

8—10

ԵՄՈՒՆ ՄԵՔԱՆԸՄ, ՏԵՐԷՆ

Աւետարանիչ Մր. Ճող. Է. Տրթըն պատկերազարդ գիրք մը պատրաստած է, զոր Տեարք Ընուին Պրետհըքս պիտի հրատարակեն երբ ծախքը հանելու չափ խնդրանք ներկայանայ: Դինը պիտի ըլլայ մէկուկէս չիլին (9 դահ.): Ուղղորդները կրնան դրել առ Messrs. Unwin Brothers, Ltd., 27, Pilgrim St., London, E. C.

Մեզի զբոսած գէրդ. ձէյն Էյր, երկու հատոր, առաջինը 318 էջ, երկրորդը 336: Հեղինակ՝ Շարլօթ Պրօնթէ, թարգմանիչ Օր. Մարինոս Հ. Ստամպուլուեան: Դին չորս չորս դահ.: Սահուն ոճով այս շատ շահեկան երկին սկիզբը կայ Տիկ. Զապէլ Հ. Աստուրի մէկ նամակը:

ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԿԱՆ ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԿԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԴԵՐԷՔ Յ. ԿԵԼԵՆ

«Սոյն քերականութեան մէջ հարթուած են Անկլիերէն լեզուի բոլոր դժուարութիւնները:» «Հնչման կանոնները հիանալի են պարզապէս:» «Ամեն կերպով յանձնարարելի դասագիրք մըն է բոլոր անոնց որ կ'ուզեն սորվիլ և «-ը» սորվիլ Անկլիերէն լեզուն:»

Դին 15 դրշ.: Բոսթայով 17 դրշ. (փոխարէն նամակադրոշմ ալ կ'ընդունուի):

Բրոք. Վ. Յ. Յակոբեան էֆ. Սնպղ.—Հայերէն բառարանին երկրորդ տպագրութիւնը 50 դահ. (կամ 50 հատ 1 դահ.նոց նամակադրոշմ):

Դիմել՝ Յակոբ Մ. Սրապեան Գրատուն, 17—26

Մարզուման ۛۛۛۛۛۛ

1909 տարւան համար Հայերէն և Հայատառ թուրքերէն Կիրակնօրեայ դպրոցի դասագիրքերը հիմա պատրաստ են: Դինը առաջուան պէս 60 փր. է: Այս դասագիրքը շատ տարիներէ հետէ Տր. Հէրիք պատրաստած է: Ներկայ դասագիրքը, ինչպէս կը կարծէ Տր. Հէրիք, իր գրելիք վերջին դասագիրքն է, և ուստի մասնաւոր խնամով մը պատրաստած է զայն: Կը յուսանք թէ անոնք որ պիտի փափաքին ունենալ այս դասագիրքը շուտով պիտի դրկեն իրենց յանձնարարութիւնները: 4—4

Կը փնտռուի Խնուսի Հարամիկ գիւղէն Լեոն Յ. Աղէկեան անունով 32 տարեկան երիտասարդ մը: Տեղեկութիւն ունեցողներ հաճին լուր տալ Յակոբ Ն. Աղէկեանի, Հարամիկ գիւղ, Խնուս, Էրզրում:

Կ՛ՈՒԶՈՒՒ

(U. 900 Խոսքում Գրեթե պատկերացումը արդեն փոխվել է անհամապատասխանության արժեքի արժեքի արժեքի, զննարկման անհամապատասխանության, ինչպես և Գրեթե և Գրեթե անհամապատասխանության և անհամապատասխանության, զննարկման և զննարկման արժեքի, և և) :

ԱՓՕՍԹՐՈԼԻՔ ԻՆՍՔԻՐԻԻԹ, ԳՕՆԵԱ

(ՃԷՆԱՆԵԱՆ ԴՕԼԷՃ)

Հաստատութիւնս կէտ նպատակի ունենալով գոլէճական ծրագրով մը բարձր և միանգամայն գործնական կրթութիւն մը տալ ուսանողներուն՝ մասնագէտ դասադուներու միջոցաւ կ'աւանդէ Անգլիերէն, Հայերէն, Օմաներէն, Պրանսերէն և Յունարէն (Յոյն աշակերտներու համար) լեզուները, ինչպէս նաեւ բնական, բնապատմական, փիլիսոփայական, իրաւագիտական, վաճառականական, ևայլն գիտութիւնները ։

Մեծ խնամք կը տանի աշակերտներու բարոյա-
կան մաքրութեան և ֆիզիքական առողջութեան։
Ունի համադասարանական բժիշկ մը որ կը դասա-
խօսէ առողջապահական և բնական գիտութիւններ,
և ճրիտագէտ կը դարձանէ հիւսնդաշող ուսանող-
ները։ Երկաթուղիի ընկերութիւնը աշակերտնե-
րուն երթեկեկութեան համար կ'առնէ սովորական
վարձքին հետք, միայն թէ այս առիթէն օգտուելու
համար հարկ է դրոցոյն վերաբայումէն աօրս ճը-
նադր իմաց տալ վարժարանիս անօրէնութեան։
Գիշերօթիկներու տարեթշաւն է 12 Օսմ. ոսկի՝
որուն 7 ոսկին վճարելի է նշխի, և մնացեալը Ս.
Ծնունդին, Առաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Սեպ-
տեմբեր 1/14ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դի-
մել առ անօրէն վեր. Տօթթ. Ա. Յ. Հայկազեան
Գօյնեաւ։

3—3

ԱՐԾԻԷ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

Երկու Դաշնակցական ընկերներ այս անունով
գրառու են մե բացած են Մարբուճճըլար, թիւ 22,
Արձեւը կեդրոնն է Հ. Յ. Դաշնակցութեան բոլոր
հրատարակութեանց, յառաջի գրադարան է Կով-
կասի և արտասահմանի բոլոր յեղափոխական
գրական արտադրութեանց :

ՀՐԱԺԱՐՈՒՄ ԵՒ ՀՐԱԻԼՐ

Վանայ Աւետ. եկեղեցւոյ քարոզիչ Պատ. Դաւիթ Փաջօեան հրաժարած է իր պաշտօնէն և պատրաստ է հրաւէր ընդունելու :

ՏՕՔԹ. ՅՈՎՍ. Տ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆԸ

Կարճ ժամանակի մէջ արդէն իսկ ջերմ ընդունելութիւն գտած է Տօքթ. Յովս. Տ. Սեփանեանի այս նորագոյն հրատարակութիւնը, որ իբրեւ Դասագիրք մարզակազմութեան և առողջապահութեան վաւերացուած է Կեդր. Ուսումնական Խորհուրդէն: Մարբէլայն ծառօնք ջերմապէս գնահատուած է նաև Մամուլին կողմէ առհասարակ, ինչպէս նաև հեղինակաւոր բժիշկներէ և ուսուցիչներէ:

Առաջիկայ զգրողական տարեշրջանին համար՝ մեր վարժարաններուն կրնայ ջերմօրէն յանձնարարուիլ որ, մարդկալաժմութեան և առողջապահութեան դասերն աւանդուին այս գիրքով, որուն հեղինակին անունը, ընտիր պարունակութիւնը և փառաւոր կազմը զայն գերազանցապէս օգտակար և անհրաժեշտ կ'ընեն ամէն տան զրադարանի, Գին 10 դրուշ, Կեդրոնատեղի՝ Պալենց Գրատուն, Զաքմաքճրյար, Կ. Պօլիս։

7—10

Ե. Գրիգոր. Ընկերակցութեան ազօթքի ժողով, ժամ 8.30 (Ը. Թ.), Ի Րէսթ, Գոռմզափռւ, Փառաւաճական ժողով ազատութեան առթիւ: Իւսկիւստար, ժամ 7: